…ОРНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 46-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 224 (11822)
1968 оной сентябриин 22, воскресени
сэн 2 мүнгэн

…эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…АМАРАЙ ПААР ЕХЭЭР ХАХАЛЖА, ЕРЭХЭ …ЖЭЛЭЙ БАЯН УРГАСЫН ҺУУРИ ТАБИЯ!

…РХЭШЭЭЛНҮҮДЫЕ …АБАН...

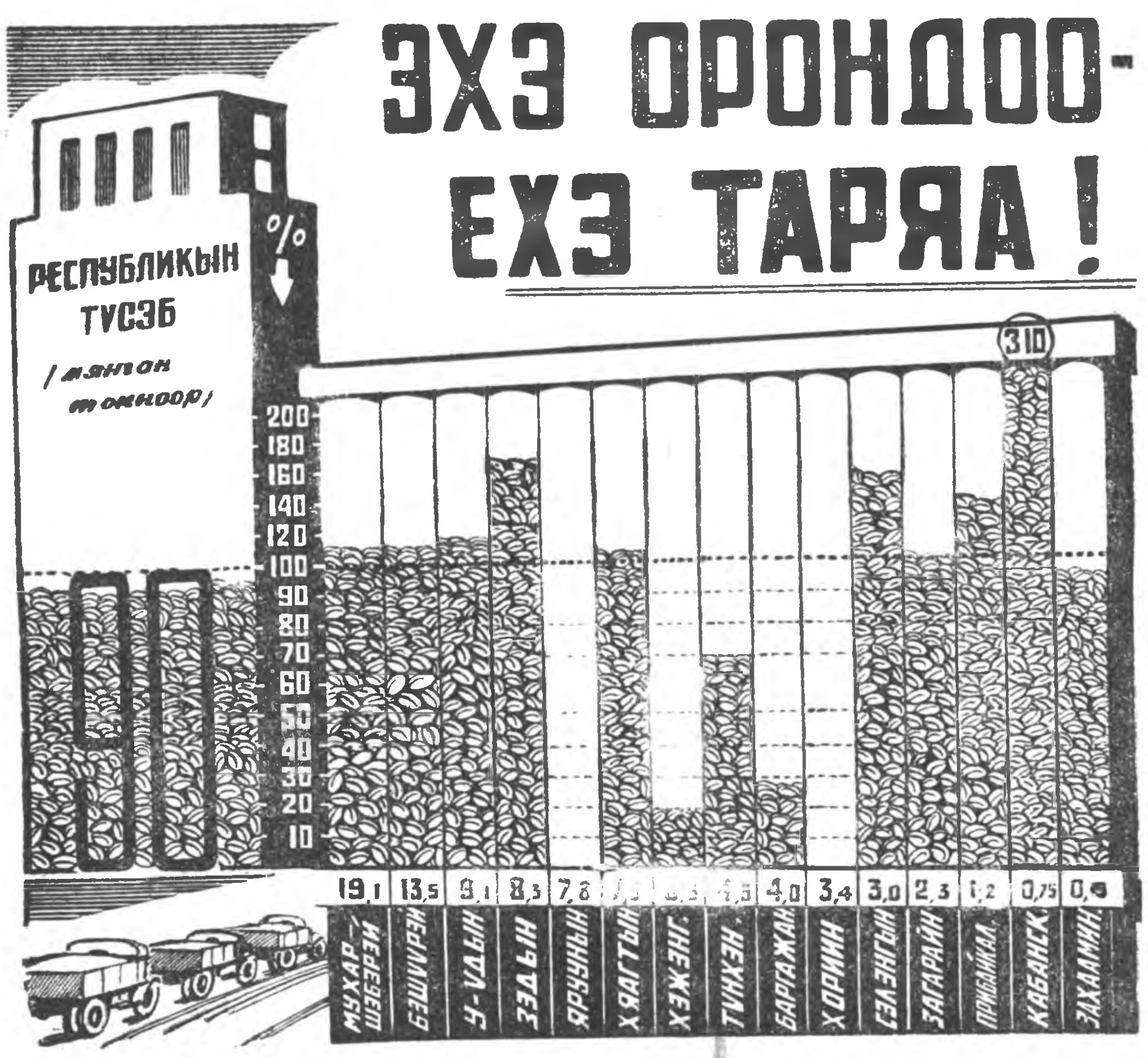
…ээ ургаса хуряалга …эзэлтэйгээр үнгэржэ …үшын үеэр ган гасуур …эһэнь зарим таряан… …ргажа, хуряахада ни-… …йшоо. Үндэрөөр урга-… …е амяарлан хуряаһанай …комбайнуудайнгаа под-… …юрөөгөөр һэлгээд, та-… …нэ хуряаха баатай бо-… …Һана сентябриин эхеэр …ра бороо хэдэн үдэр … Мүн һүүлэй үедэшье …ги бороон орожорхиһон. …ашье комбайнернууднай …ннэг үдэр, час бүхэниие …бааршалан, бүтээсэ ехэ-… …ажаллажа, бороо хурада … сагаа хүсэлдүүлжэ

…-Шэбэрэй аймагай «За-… колхозой таряашадай …ууунаар дэмжээд, манай …рнууд орооһо таряагаа … һайн шанартайгаар … түлөө социалис мүры-… …гсаа һэн. Сентябриин … арбан хоног дотор … отделениин комбайнер-… …торна бригадын бригa-… (…Бурдуковский) эрхим-… …а. Колхозой правле-… …арткомой дамжуулгын …гта, шагналда хүртэһэн …дынхид саашадаа улам … түргөөр хүдэлжэ, сен-… 13-да таряа хуряалгаяа …тороо эгээн түрүүлэн … Эндэхи 8 комбайнер …тар шэниисын ургасые … үдэртэ хуряажа, тоог … 11 мянга гаран центнер …уулаа. Түрүү комбайнер …сов нормын ёһоор 10 … орондо үдэр бүри 13— …аа хуряадаг байба. Тэрэ …иин 9 үдэр соо 134 гек-… …ргаса хуряажа, эрхим дүн … Мүн тус бригадын ком-… …д Василий Назимов, … Игумнов, Иван Макси-… …ад тус-тустаа 100 гектар … орондо 10 үдэрэй турша-… …—110 га шэниисэ хуряа-… …а юм.

…й үдэрнүүдтэ нэгэдэхи …н комбайнернуудшье …а бригадын бригадир (…Игумнов) ургаса хуряалгаяа …эдүүлжэ байнхай. Һүү-… …өөр тус бригадын меха-… …ууд 1300 гектар таряа-… …н гурбанай хоёр хубиие … һайса сэбэрлэгдэжэ ха-… …н 3 мянга гаран центнер … гүрэндэ тушааһан. Эндэ …рнууд И. П. Унагаев, …Григорьев гэгшэд шалгарна. … тус-тустаа 74—76 га та-… …ажа, 108—94 га баал … сохибо.

…эриин 20 үдэртэ таряа …ла дүүргэхэ зорилгоор … колхозой комбайнернууд …үбөөр эмхидхэжэ, шудар-…ты бэрхэнүүд байһанаа харуулна. Тэдэнэр сентябриин 14 болотор 3000 га шэниисынгээ 2000 гектарынь хуряагаад, һарын һүүлэй арбан хоног дотор ороoһото ургамалнуудаа хуряажа дүүргэхын тула үдэр һүнигүй шангаар тэмсэнэ. Ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха гэшэ комбайнернуудай тон шухала зорилго болоно. Энээнэй тулада колхозоймнай 20 комбайн ороoһо гээхэгүйгөөр түхеэрэгдэнхэй. Комбайнернуудай зүгһөө хайша хэрэг ябадал байхагүй. Манай механизаторнуудай олонхинь таряаша угтай улад ха юм. Хоолос орхитдоһые гү, али газарта ороoһоной адхарһые харабал, сэдьхэлээ үбдэхэ хүнүүд юм шуу. Һаяын шалгалташье энээниинь батадхан харуулһан байна. Комбайнууд бүлэг бүлэгөөрөө хахад һүни үнгэртэр хүдэлгэгдэнэ. Таряанай тоогууд дээрэхи хүдэлмэришье үдэр һүнигүй ябуулагдана. Юрэдөө манай колхозойхид загахайхидай жэшээгээр ажаллажа, 11000 центнер таряа гүрэндөө худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхы арга боломжоёо элсүүлхэ байна.

Г. ГУНСУРУНОВ,
Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой главна агроном.

1968 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 20-ной МЭДЭЭН

ҮШӨӨ ЕХЭ ҮБҺЭ АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ажахыда сабшалан һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг болонхой. Гансахан үнгэрһэн хабартаа сабшалан дээрэ 7687 тонно наг шэбхэ тараагдаһан, 1713 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан байна. Мүн хэдэн зуугаад гектар сабшалан борнойлогдоһон, шүбгэтэй катогоор хүрьһэнийнь соолоһдоһон. 223 гектарай дэгнүүл отологдожо жэгдэлэгдээ һэн. 528 гектар сабшалан хэдэн удаа дисклэгдэжэ, үндэһөөрөө һайжаруулагдаһан байна.

Ажахын луговодууд бүхы 3500 гектар сабшалангаа нэгэ дахин, 3377 гектарыень хоёр удаа, 2500 гектарынь гурба дахин уһалжа үрдиһэн байха юм. Мүн нилээд ехэ сабшалан шулуу шохойһоо, бургааһанһаа сэбэрлэгдээ.

Энэ ехэ хүдэлмэриин аша үрэ элеэр харагдаа. Байгша ондо бүхыдөө 57.300 центнер үбһэн һүрилэгдэжэ абтаа гэхэ гү, али дунда зэргээр гектар бүриһөө 16 центнер ургаса хуряагдаа гээшэ. Минеральна үтэгжүүлгын тараагдаһан газарһаа гектарай 5—6 центнерээр ехэ үбһэн абтаа.

Тиигэбэшье түйлаһан энэ амжалтаараа һанаагаа амарнагүйбди. Сабшалан һайжаруулха талаар хэгдэхэ хүдэлмэри захагүй ехэ. Илангаяа намарай намжаа һайхан сагые миин алдажа болохогүй.

Тиимэһээ энэ намартаа сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие хурданаар ябуулха түсхай һарын республика дотор соносхогдоһониинь һайшаахаар байна. Энэ һарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэри манай ажахыда тодорхойлогдонхой. Соносхогдоһон һарын түрүүшын үдэрһөө сабшалангай, бэлшээриин хүрьһэ элдүүрилхэ хүдэлмэри хэгдэжэ захалһан байна. Мүнөө намартаа 100 гектар намагжиг газарые 5 дахин дисктэй лущильнигаар элдүүрилжэ, хойто хабартаа тэндэ зелёнко тариха, саашадаа тэрэниие һайжаруулагдамал бэлшээри болгохо зорилготойбди. Мүнөө энэ хүдэлмэри хэгдэжэ захалаа, нэгэ трактор хүдэлгэгдэжэ байнхай. Һаяар үшөө нэгэ трактор нэмэжэ табигдаха юм.

«Т-75» түхэлэй хоёр тракторaар сабшалангай ногоо һэргээн һайжаруулха хүдэлмэри хэгдэжэ захалаа. Энэ намартаа 50 гектар сабшалан иимэ аргаар һайжаруулагдахаар хараалагдана.

Дүрбэдэхи отделениин сабшалан бургааһанда дарагдажа, тэрэниие машинаар сабшаха аргагүй, ехэнхи ногоонь гар хажууpaар хуряагдажа абтадаг байгаа. Мүнөө эндэхи бургааһа сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ «С-100» трактор табигданхай. Хамтадаа 25 гектарай бургааһан үндэһөөрөө абтажа, сабшалан дээрэһээ гаргагдажа хаягдаха байна.

Энэ намартаа уһалууриин һубаг, ханаабуудые сэбэрлэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Бүхыдөө 114 километр ута ханааб сэбэрлэгдэхэ юм. Эдэ үдэрнүүдтэ «КН-1400» түхэлэй ханааб малтадаг машина шагтагалһан «С-100» маркын хоёр трактор энэ хүдэлмэри хэхээр табигдаа. Мүн энэ һарын туршада 50 гектар намаг хатааха зорилготойбди.

Манай ажахыда наг шэбхэ сабшалан, таряалан дээрэ гол түлэб намартаа, үбэлдөө зөөгдэдэг гуримтай. Хабартаа бүхы шэбхэсэ обоолдог гээшэбди. Үнгэрһэн хабар бүхыдөө 20 мянган тонно шэбхэ обоологдоһон. Тэрэ шэбхэ зундаа һайса нэгшээгдээд, үбэлдөөшье хүрэдэггүй байха юм. Соносхогдоһон һарын туршада нилээд ехэ шэбхэ сабшалан дээрэ зөөгдэхөөр хараалагдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшаландаа минеральна үтэгжүүлгэ горитой хэрэглэдэг болообди. Энэ намартаа 200 гектар сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ тараахабди.

Намартаа сабшалан дээрэ адууһа малай бэлшэдэг хада тэрэниие уһалхын аргагүй болоно. Гансал малай ябадаггүй, уһанай арал газарай сабшалан бүлүүр станцяар уһалагдахаар.

Г. ХАРИТОНОВ,
Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын главна мелиоратор.

ЗОНОЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭДЭ— ХАЛУУН АНХАРАЛ

Шэнэ табан жэлэй эсэстэ улад зоной һуудал байдалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээе городуудта хоёр дахин, хүдөө нютагуудта — гурба дахин ехэ болгохо гэһэн зорилго табигданхай. Энэниие бодото байдал дээрэ бэелүүлхэ тушаа тодорхой хэмжээ ябуулгануд «Улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэһэн партиин Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нёдондо …һан тогтоол соо дэлгэрэнгы… …раалагдаһан байна.

Ажалшадай һуудал байдалай хэрэглэмжые хангаха хүдэлмэри урда урданайхиһаа нилээд үргэдхэгдэжэ, шанарынь һайжаруулагдажа байбашье, илангаяа хүдөө нютагуудта, үшөөл ехэ юумэ хэгдэхэ зэргэтэй.

Колхоз, совхозуудай экономикын улам хүгжэхэ тума хүдөөгэй ажалшадай материальна хэмжээн бүри дээшэлнэ, һуудал байдалайнь хэрэглэмжэ улам ехэ болоно. Бэедээ тааруутаар, һүүлэй моодоор гутал, хубсаһа оёулха гү, али гэртээ телевизор тодхуулха, прокатна пунктһаа хэрэгтэй юумэеэ саг зуура абажа барихаһаа эхилээд, ганса городой зон бэшэ, мүн хүдөөгэй ажалшад гэр зуурын хэрэглэмжэ хангуулха талаар урда урдынхиһаа үргэн эрилтэ табидаг болоо.

Улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг Кабанскын районой комбинадай хүдэлмэришэд хайшан гээд лэ һайнаар ажалшадай эрилтэ харюулхамнайб гэжэ халуун оролдолго гаргадаг. Хүнэй захилаар тадар, дотор хубсаһа оёхо, үбэл зунай элдэб гутал хадаха, заһабарилха талаар Кабанскын урашуул, сабхишад зоной эрилтэ хангадаг болонхой. Эрхим һайнаар хүнэй захил дүүргэдэгээрээ үргэн ниитэдэ хүндэтэй болоһон мастернуудай дундаһаа Владимир Федорович Баринов тухай онсолон хэлэлтэй. Өөрынгөө мэргэжэл гүнзэгыгөөр шудалһан, хэһэн ажалдаа шуналтайгаар хандадаг уран бэрхэ сабхишан һара, квартал бүри түсэб даалгабаряа нэгэ хахад, хоёр дахин үлүүлэн дүүргэхэ зуураа, залуушуулые хажуудаа хүдэлгэжэ, мэргэжэлдэ һургадаг юм. Владимир Федоровичой хүмүүжүүлһэн олон залуу мэргэжэлтэд мүнөө бэеэ даатаад ажаллана. Комбинадай бусад цехүүдтэ хэрэгтэй болодог кадрнуудые энэ мэтээр өөһэдынгөө хүсөөр бэлдэдэг дээрэһээнь Кабанскын аймагта гэр һуудалай хангалтын мэргэжэлтэд дутагдадаггүй.

Улад зоной али болохо эрилтые шадаал һаа, түргэнөөр хангадаг болохые Кабанскын комбинадайхидай хүсэдэг дээрэһээнь мүнөө тэндэ телевизор заһабарилгын мастерской түлэг хүдэлнэ, хүнүүдэй хубидаа хэрэглэдэг хүнгэн автомашина, мотоциклнуудые капитальнаар заһаха мастерской дүүргэгдэжэ, ашаглалгада үгтэхэнь. Аймагай табан томо һууриндa районно комбинадай прокатна пунктнууд нээгдэнхэй, тэдэнэй туһаламжада улам олон хүн хандадаг боложо байнхай.

Кабанскын аймагай ажалшадай гэр һуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинат үйлэдбэриингөө түсэб даалгабари бүхы …рэлөөрнь һара, квартал бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг. Зоной хэрэглэмжэ хангаха элдэб хүдэлмэри хэхэ найма һарынгаа түсэб 102 процент дүүргэнхэй.

Захааминай, Түнхэнэй, Сэлэнгын аймагуудай районно комбинадууд улад зоной эрилтэ хангаха талаар мүн лэ бараг һайн амжалтатай.

Гэхэ зуура эдэ аймагуудтай адли эрхэ байдалда ажаллажа байһан аад, мүнөө болотор гээгдэлһээ гараагүй комбинадууд республика соомнай үшөөл олон. Энэ ушарһаа хүдөөгэй ажалшадай зайлашагүй шухала эрилтэнүүдшье хангагдангүй үлэшэнэ. «Манай аймагай түб тосхондошье гутал хадаха, заһабарилха газар үгы юм», — гээд Яруунын аймагһаа бүлэг ажалшад гомдоно. Үһэеэ заһуулха гэхэдэ, тэрэшье бүтэхэгүй, юрэдөө манда комбинадай зүгһөө ямаршье туһаламжа үзүүлэгдэдэггүй даа гэһэн сүхэрэнги үгэ аймагай бусадшье һууфин тосхондо дуулажа болоно. Хубсаһа оёулха, гутал хадуулха, үһэеэ заһуулха гэхэшэлэн ажалшадай тон шухала эрилтэ хангадаггүй ушар республикын бусад зарим аймагуудта үзэгдэнэ.

Энэ ехэ дутагдал юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, оёдолшод, сабхишадай, парикмахер, фотографуудай кадрнуудые бэлдэхэ, урдань энэ мэргэжэлээр хүдэлжэ байһан хүнүүдые һөөргэнь бусааха, мастернуудай ажалай эмхидхэл һайжаруулха талаар комбинадуудай хүтэлбэрилэгшэд эрид хэмжээ абадаггүй байна. Гэр һуудалай хэрэглэмжэ хангалгын Буряадай министерствын дэргэдэ нёдондонойхиһоо хойшо хүдэлжэ эхилһэн һуралсалай комбинат миил хоёр янзын мэргэжэлтэдые (фотограф, парикмахернуудые) һургадаг аад, тэдэниие үшөөл үсөөнөөр бэлдэнэ. Комбинадта һурагшадые сабхишанай, гэр доторой оньһон машинануудые заһабаридаг мастерай болоод бусад шухала мэргэжэлтэдэй дүршэлдэ олоор һургадаг болохыень районно комбинадууд министерствын урда тон зүб эрилтэ табина.

Хүдөө нютагуудта ажаллахаар эльгээгдэһэн залуу мэргэжэлтэдтэ хүдэлмэриин ба гэр һуудалайнь таарамжатай байра байдал олгохын тулада комбинадуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө анхарал оролдолго гаргаха шухала. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэриингөө, гэр һуудалайнгаа байдалай түбхиноогүйһөө шалтагаалан залуу мэргэжэлтэд али нэгэн нютагта удаан тогтожо хүдэлэнтүй, гаража ошодог ушар үзэгдэдэг байна.

Хүдөөгэй ажалшадай һуудал байдалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха хэрэгтэ районно комбинадуудай, тэдэнэй таһагууд, пунктнуудай материальна бааза үргэдхэхэ ябадал ехэ удха шанартай.

Энэ талаар республика доторнай һүүлэй үелэ хэды шэнэ комбинадууд, олон тоото пунктнууд баригдабашье, барилгын түсэб хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Гэр һуудалай хэрэглэмжэ хангаха гэр, комнатонуудые һуурин, тосхонуудтаа байгуулха уялгадаа илангаяа колхоз, совхозууд хангалтагүйгөөр хандана. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудай мүнөө болотор тиимэ гэр ба комнатонуудые үгөөгүй дээрэһээнь, районно комбинадай нүүдэл мастерскойнууд хүдөө һуурин тосхонуудаар эрьен ябажа, хүнүүдэй эрилтэ хангаха гэхэдээ, олон бэрхэшээлнүүдтэй ушарна.

Республикымнай правительствын тогтоолой ёһоор промышленна предприятинууд, колхоз, совхозууд улад зоной хэрэглэмжэ хангаха эмхинүүдэй гэр байшангуудые бариха болоһон. Хэр зэргээр тэдэнэй даалгабаряа дүүргэжэ байһаниие нютагай Соведүүдэй зургаанууд, партийна организацинууд хинан шалгаха, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудаар зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Хүдөөгэй ажалшадай гэр һуудалай али болохо эрилтые гүйсэд хангаха гээшэ олоной оролдосын хэрэг мүн. Районно комбинадуудта мүнөө гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэжэ байгаа тодорхой ехэ туһаламжые ашагтайгаар хэрэглэн, улад зоной хангалтын хүдэлмэри эрид һайжаруулха, улам үргэдхэхэ ябадал гансашье комбинадуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бэшэ, нютаг нютагай ажахынуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилго болоно.

…ЗОРИЛГО—ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ, ЭБ НАЙРАМДАЛ, ХАНИ БАРИСААН

АЗИИН, АФРИКЫН ОРОНУУДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ УУЛЗАЛГА

… түбиин литераторнуудай һаналаа нэгэдэлгын хүгжэлтэдэ ехээр нү-… Ази, Африкын оронуудай уран …шодой Ташкентдэ бологшо түүхэ-… …ференциин арбан жэлэй ойдо зо-… …ёһолол Узбекистанай ниислэл … сентябриин 20-до болоо.

…эй жэлэй саана түрүүшын конфе-… …болоһон Алишер Навоин нэрэм-… Узбегэй гүрэнэй оперо, баледэй …ческа ехэ театрай зал соо хүн …оороо сугларба. Энэ гайхамшаг … зорюулагдаһан суглаан баярай … байдалда эхилээ.

… Африкын болон бусадшье гүрэ-… элитэ уран зохёолшод прези-… һууринуудаа эзэлбэ. Советскэ … аха дүү республикануудай эр-…дүүкын, соёл культурын, искусствын …ябуулагшад тэдэнтэй хамта ерэл-…

… арадай элитэ уран зохёолшо, … ба гүрэнэй ажал ябуулагша, Ази …фрикын оронуудай уран зохёолшо-… Ташкентдэ болоһон түрүүшын кон-…енциин түрүүлэгшэ **Ш. Р. Рашидов** …ернуудай уулзалгые нээбэ. Тии-… Ташкентдэхи уран зохёолшодой …ороондын уулзалгада зорюулһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй амаршалгын бэшэгые уншаба. Сугларагшад энэ амаршалгые удаан альга ташалгаар угтаа.

Совет уран мэргэжэлтэдэй, узбек арадай зүгһөө Ази, Африкын арадуудай түлөөлэгшэдые Ш. Р. Рашидов халуунаар амаршалба. Хари гүрэнүүдэй бүлэг уран зохёолшодые амаршалха зуураа, аха дүү совет республикануудай литераторнуудые, соёл культурын ажал ябуулагшадые амаршалаа.

Азиин, Африкын оронуудай уран зохёолшодой ассоциациин генеральна секретарь Юсеф Эль-Сибаи Ташкентдэ болоһон хоёр түбиин уран зохёолшодой түрүүшын конференциин түүхэтэ удха шанар, үүргэ тухай онсолон тэмдэглэбэ.

Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы оронуудай арадуудай хоорондын эб найрамдал, хани барисаанай суртал бодолоор зоригжоһон манай арадуудай, литературанuудай үнэн сэхэ замаар саашадаа хүгжэхэ байһанда этигэн, эндэ, Ташкентдэ, бидэнэр сугларaaбди гэжэ Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодтой холбоо байгуулха Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Азимов уулзалгада хабаадагшадта хандан. мэдүүлбэ.

Индиин литературын элитэ ажал ябуулагша Гопал Халдар, уран зохёолшо А. В. Софронов, Урда-Африкын мэдээжэ поэт Мазаси Кунене, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь. Азербайджанай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Мирза Ибрагимов гэгшэд конференциинхидтэ хани халуун амаршалгын үгэнүүдтэйгээр хандаба. Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодой Ташкентдэ боложо байгаа хоёрдохи уулзалга эб найрамдалай, хани барисаанай, һаналаа нэгэдэлгын түлөө тэмсэлдэ литературна ажал ябуулагшадай оролдолго хүсэлэлгые саашадань хүгжөөхэ замдахи шэнэ алхам болохо гэжэ этигэжэ байһанаа эдэнэр элирхэйлэн мэдүүлбэд.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной нэгэдэхи секретарь Константин Фединэй, уран зохёолшо Михаил Шолоховой амаршалгын бэшэг баярай суглаан дээрэ соносхогдоо.

Узбекистанай искусствын мастернуудай ехэ концертээр уулзалгын үдэшэ дүүрэбэ.

(ТАСС).

ТАШКЕНТДЭ БОЛОЖО БАЙГАА СОВЕТ БА ХАРИ ГҮРЭНҮҮДЭЙ ЛИТЕРАТОРНУУДАЙ УУЛЗАЛГАДА ХАБААДАГШАДТА

Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодой Ташкентдэхи түрүүшын конференциин болоһоор 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Узбегэй Совет Социалис Республикын ниислэлдэ сугларһан совет, хари гүрэнүүдэй литераторнуудай уласхоорондын уулзалгые халуунаар амаршалнабди.

Колониальна дарлалтын, национальна ба шэг шарайн талаар илгаагай гаргагдахагүй шэнэ ёһоной ажабайдал тогтоон байгуулгада, олон түмэнэй национальна мэдэрэл болбосоролой дээшэлэлгэдэ, сүлөөрэлгын, ангиин тэмсэлдэ литературын имагта шухала үүргэ дүүргэдэг хадань, бүхы оронуудай түрүү үзэл бодолто уран зохёолшодой зохёол бүтээлнүүдээр арадуудай һонирходогынь тодорно.

Ази, Африкын уран зохёолшодой арадуудайнгаа холбоо харилсаае улам бэхижүүлхэ, империализмын эзэрхэг түримхэй аашанuудта эсэргүүсэн, үзэл сурталай талаар һүйд ушаруулдаг ябадалдань эсэргүүсэн тэдэнэй тэмсэдэгые совет хүнүүд һайн мэдэнэ, үндэрөөр сэгнэнэ. Уласхоорондын хархис хүсэнүүдтэй тэмсэхэдээ, американ булимтарагшадта эсэргүү вьетнам арадай тэмсэлые Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй ушаруулһан һандарал хохидолой хойшолонгуудые усадхахын тула оролдожо байгаа араб арадуудые, расис ёһо гуримай зэрлиг ябуулгада эсэргүү Африкын патриодуудай тэмсэлые дэмжэлгэеэ зааханшье һуларуулха ёһогүйбди.

Манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг совет уран зохёолшодой олонациональна бүлэдэ Коммунис парти, Советскэ правительство саг үргэлжын анхарал хандуулдаг, тиин Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодтой, соёл культурын түрүү үзэл бодолто бүхы ажал ябуулагшадтай совет уран зохёолшодой харилсаа холбоогоо улам нягтаруулха, саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэнь али болохоор туһалдаг. Ташкентдэ болоошо хоёр түбиин литераторнуудай түрүүшын конференци дээрэ эмхидхэгдэһэн Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодой ассоциациин түрүү үзэл бодолто ажал ябуулгань асари ехэ.

Империализмда эсэргүү, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай, арадуудай эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даадаг байхын түлөө тэмсэлдэ Ази, Африкын оронуудай соёл культурын ажал ябуулагшадай нягтаар жагсалгын туг доро, дэлхэйн түрүү литературые саашадань улам хүгжөөлгын аша туһада амжалтатайгаар хүдэлмэрилхыень энэ уулзалгада хабаадагшадта хүсэнэбди.

Л. БРЕЖНЕВ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна Секретарь.

А. КОСЫГИН,
Совет Социалис Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

„ЗОНД-5" НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

1968 оной сентябриин 15-да Советскэ Союзһаа дэгдээгдэһэн «Зонд-5» гэжэ замбуулинай автомат станци ниидэлгээе үргэлжэлүүлһээр.

1968 оной сентябриин 18-да «Зонд-5» гэһэн автомат станци Һарые тойрожо гараба. Тиихэдээ Һарын нюрууда 1950 километр хүрэтэр ойртоо.

Энэ станцитай найдамтай радио-холбоон байгуулагданхай.

Тэрээн дээрэхи түхеэрэлгэнүүдһээ научна мэдээнүүд таһалгаряагүй абтана.

Станци дээрэхи аппаратура һаадгүйгөөр хүдэлнэ, зосоо талынь агаарай дараса, температура хараалагдаһан хэмжээндээ байна.

«Зонд-5» гэжэ автомат станциин замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программа дүүргэгдээ.

Тэндэһээ абтаһан мэдээнүүдые залан дабшуулдаг, тоолон тодорхойлдог центр шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр.

„Космос-242" ниидхүүлэгдээ

ТАСС-ай мэдээсэл

Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Космос-242» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1968 оной сентябриин 20-до Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

ТООСООТО ҺУНГАЛТЫН СУГЛААНДА БЭЛЭДХЭЛ

Үтлөөтүүр. Үшөө найма хахадшье болоодүй. Теэд райкомой шэнэ ордон соо ажалай үдэр эхилэнги.

Мүнөөдэр Сэлэнгын райкомой эмхидхэлэй болон промышленна таhагайхид ехэл сүлөөгүйнүүд: промышленностиин, барилгын, түмэр замай предприятинуудтахи, хэлхеэ холбооной болон худалдаа наймаанай эмхи зургаануудтахи партийна организацинуудай секретарьнуудай нэгэ үдэрэй семинар болохонь. Тус семинар тоосоото hунгалтын суглаануудые яажа үнгэргэхэб гэhэн ба бусад эмхидхэлэй асуудалнуудта зорюулагдаа.

Энэ семинараа hайнаар үнгэргэхын тула райкомой хүдэлмэрилэгшэд яhала үнинэй бэлэдхэл хээ хэбэртэй. Зүблөөнэй зал соо хадаатай плакадууд, диаграмманууд суглараашадай анхарал татана. Устав соohоо абтаhан үгүүлэлнүүд, эрилтэнүүд плакадууд дээгүүр гоёор бэшээтэй. Мүн баhа партида орожо байhан гү, али партийна зэмэ тохогдоhон коммунистнарай хэрэг, саарhануудые яажа зүбөөр бэшэхэб гэжэ харуулhан жэшээтэ материалнууд хэдэн хабтаhан соо шэдэгдээд, тусхай столнууд дээгүүр табяатай. Тэрэ тон зүб. Юуб гэхэдэ, хэн нэгэн тус эрилтые hайса мэдэдэггүй гү, али тэрэниие хайша хэрэгээр сахидаг ушар зарим газарта үзэгдэдэг шуу. Илангаяа залуу секретарьнуудта энэ ушар ёhо хүсэд ойлгогдоогүй байжа магад. Тиимэhээ тэдэниие саг үргэлжэ hургажа байха гээшэ райкомой эмхидхэлэй таhагай зорилго.

«Тоосоото hунгалтын партийна суглаанда бэлэдхэл, тэрэниие үнгэргэхэ, партиин зэргые олошоруулха, залуу коммунистнарые хүмүүжүүлхэ талаар партийна организацинуудай зорилго» гэhэн асуудалаар райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша Д. Д. Дармаев элидхэл хээ. Тоосоото hунгалтын суглаанда бэлдэхэ хэрэгтэ гансахан партийна комитет гү, али бюро бэшэ, харин бүхы коммунистнар хабаадалсаха ушартай гэhэн hанамжа элидхэл соогоо нүхэр Дармаев хэлээ. Бэлэдхэлдээ онсо анхарал хандуулха ёhотой ааб даа. «Тоосоото hунгалтын суглаа үнгэргэхэ болзор тухайдаа эртэнhээ соносхоо hаа, дээрэ байха аа гү. Юундэб гэхэдэ, коммунист бүхэн юу хэлэхээ, ямар асуудал табихаяа, дурадхахаяа дотороо шэбшэжэ ябаха болоно бшуу. Партийна суглаан, илангаяа тоосоото суглаан коммунистнарай хэр зэргэ ургаhые харуулха», — гэжэ Д. Д. Дармаев hанамжална.

Үнэхөөрөөшье зарим эхин организацинуудта хэдыхэн хоног урда тээнь тоосоото суглаан тухай соносхогдодог. Иимэ суглаанда гансал секретарь тоосоото элидхэлээ арайхан бэшэжэ үрдеэд лэ, коммунистнар шагнаад лэ, шүүмжэлэл, бэеэ шүүмжэлхэ гэhэн эрилтэнүүд хиидэ үлэшэдэг байха юм. Энэ асуудалаар КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров иимэ зүбшэл хэлээ: «Таанар, секретарьнууд, элидхэлээ тоосооной амисхалтай болгохо гэжэ оролдохо ёhотойт. Элидхэл соогоо эхинhээнь hүүл хүрэтэр коммунистнараа харааха үреэхэ мэтээр номнонгүйгөөр, тоосоото үе соо юун хэгдээб, нёдондо hунгалтын суглаанда хэн ямар дутагдал шүүмжэлээ hэм, ямар дурадхал оруулаа hэм, тэдээгээрнь ямар хэмжээн абтаа гээшэб гэхэ мэтээр тоосоходоо, суглаагаа хүндэтэй болгохот, партиингаа гэшүүдые урмашуулхат...»

Юрэдөө олохон партийна организацинуудай тоосоото hунгалтын суглаанай элидхэл шагнахадаа, үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ hуужа байhан шэнги болошохош. Тоосоото үе соо парткомой гү, али бюрогой зүгhөө юун хэгдээб, юун дутууб гэжэ партийна шэнжэлэл-элидхэл соо үгтэбэл, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ олон хүн хабаадабал, суглаанай зорилго бэелүүлэгдэхэ байгаа даа?..

Ажал дээрээ түрүү, моральна тү-хээ пэнжээрээ хатуу — иимэ хүнүүд партиин зэргэдэ ороходоо, тэрэнэй шанарые бэхижүүлдэг. Партиин гэшүүнэй үндэр нэрэ зэргые арюун сэбэрээр абажа ябамаар хүнүүд партийнабэшэ ажалшадай дунда олон.

Колхоз, совхозуудтахи, промышленна предприятинуудтахи, эмхи зургаануудтахи партийна организацинууд ажалай түрүүшүүлые өөрынгөө зэргэдэ абажа, яhала ургана. Гэбэшье hүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа хүдэлмэришэдэй дундаhаа үсөөн хүн партида абтаа ха. Гэхэ зуура Сэлэнгын аймагта промышленностиин томо предприятинууд олон лэ. Галуута-Нуурай шахтоуправлениие абаад үзэе. Эндэ 1750-яад хүдэлмэришэд тоологдоно. Тэдэнэй 218-ниинь гэхэ гү, али 12,4 процентнь коммунистнар. Тэндэ хэрбээ 1961—1964 онуудта жэл бүри 18—19 хүн партиин зэргэдэ абталат байбал, 1965 онhоо хойшо доошоо ороо. Жэлдээ юhэн, зургаан хүн партида абтаа. Байгша оной найма hара соо дүрбэн хүн партида абтаад байна.

Энэ нихэдээ юун болооб? Партиин зэргэдэ оролтой хүнүүд шахёрнуудай дунда үсөөршөө юм гү? Үгы даа! Тэндэ түрүү хүнүүд олон. Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёhоор, гурбан зуугаадhаа абан партийнабэшэ түрүү хүдэлмэришэд тэндэ тоологдоно. Зүгөөр парткомой болон эхин партийна организацинуудай зүгhөө тэдэнэй дунда таатай хүдэлмэри ябуулагданагүй хаш.

Аймагай хэлхеэ холбооной партийна организаци (секретариинь нүхэр Конечных) 1961 онhоо хойшо нэгэшье хүниие партида абаагүй! Гэхэ зуура тэндэ зуун наяад хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй оройдоол юhэниинь партиин гэшүүд.

Ургахаяа болишоhон партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ райком шанга эрилтэ табяа. Саашадаа хамтын хүсөөр нимэрхүү дутагдал усадхагдаха ёhотой гэжэ найдалтай. Юундэб гэхэдэ, партиин зэргын ургалта болон бүридхэлэйнь шанарые дээшэлүүлгэ райкомой, парткомуудай, партийна эхин организацинуудай үдэр бүри шиидхэгдэжэ байха олон хэрэгүүдэйнь нэгэн.

Партийна хүдэлмэриин эгээл шухала асуудалнуудта залуу коммунистнарые хүмүүжүүлгэ оролсоно. Теэд олонхи партийна организацинууд тэрэниие харааhаа алдажархидаг юм хаш. Тэрэ тон буруу. Юуб гэхэдэ, залуу хүн хамаг хэрэгтэй саарhануудые бэлэн болгоод, мэдүүлгэ бэшэжэ, партида абтамсаараа, хүсэд болбосорhон коммунист болошоно гэхын аргагүй. Уставай эрилтын ёhоор өөрынгөө политическэ эрдэмые дээшэлүүлжэ, коммунис үзэл бодолоо хурсадхажал байгаагүй hаа, залуу хүн гэнтэ будэржэ болодог. Энээн тухай партиhаа гаргуулhан хүнүүдэй намтар гэршэлнэ. 1967 ондо Сэлэнгын аймагта партиhаа гаргуулhан арба найман хүнэй олониинь наhаар залуушагууд.

Саашадаа тиимэ юумэнэй үзэгдэхэгүйн тула томо томо партийна организацинуудай дэргэдэ «Залуу коммунистнарай hургуули» эмхидхэгдээ. Тиимэ hургуулинуудай пропагандистнараар өөhэдөө секретарьнууд хүдэлхэ юм. Райкомой бюро дээрэ баталагдаhан тусхай программа үгтөө. Тэрэ программа 14 хэшээлдэ хараалагдаhан партиин Уставай, Программын шухала шухала асуудалнуудые багтаагаа. Тиихэдээ залуу коммунистнар политическэ гэгээрэлэй hургуулиhаа сүлөөлэгдэхэгүй юм. Залуу коммунистнарта энэ хүндэдэхэ бэшэ гү гэhэн асуудал гаража болохо. Хүндэдэхэгүй гэжэ hанагдана. Юундэб гэхэдэ, залуу коммунистнарай hургуулиин хэшээл хоёр hарадаа нэгэ дахин болохоор хараалагдана. Теэд политгэгээрэлэй hургуули-[illegible]

Семинар дээрэ «1968—1969 онуудай политическэ hуралсалай талаар партийна организацинуудай зорилгонууд» гэhэн асуудал табигдаа. Энэ асуудалаар райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша С. Д. Ринчинов элидхэл хээ. Нүхэр Ринчинов харуулан ойлгуулгын болон техническэ хэрэгсэлнүүдые партийна hуралсалда хэрэглэжэ шадаха тухай онсо тэмдэглэн хэлээ.

Райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров ажалай үйлэдбэри эрид дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолhоо уламжалан партийна организацинуудай зорилгонууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Тиихэ зуураа предприяти, эмхи зургаан бүхэнэй ажалда НОТ гээшые нэбтэрүүлгэ партийна организацинуудай нангин хэрэг гэжэ тэмдэглэбэ.

hүүлдэнь партийна организацинуудай секретарьнууд дүршэлөө андалдан хөөрэлдэбэ. Галуута-Нуурай шахтоуправлениин парткомой секретарь Н. И. Медведев коммунистнар болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй марксистско-ленинскэ эрдэмые дээшэлүүлхэ талаар юу хэдэг тухайдаа хөөрөө. Оёдолой фабрикын партийна организациин секретарь Т. К. Балхиярова В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ талаар юу хэжэ байhанаа хэлэжэ үгөө. Галуута-Нуурай түмэр харгын станциин парткомой секретарь П. А. Зайцев, автобазын партийна организациин секретарь А. Н. Куренков, ВЛКСМ-эй райкомой хоёрдохи секертарь Мария Рыбаченко болон бусад нүхэд hанал бодолоо хэлээ.

Райкомой уряагаар ерэhэн КПСС-эй обкомой лектор К. Полонных уласхоорондын байдал тухай лекци уншажа, семинарта сугларагшадые hонирхуулба.

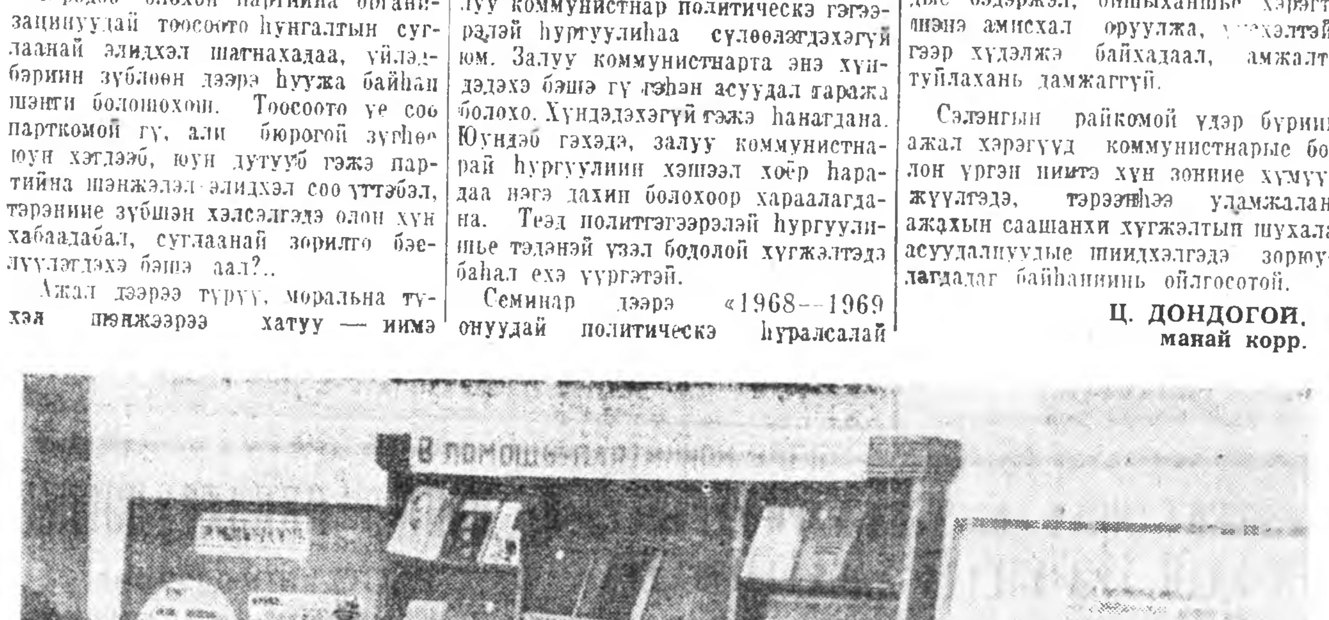
Семинарай ябасые ажаглажа hууhада, асуудал бүхэниинь партийна эхин организациин хүтэлбэрилэгшэдтэ али болохоор туhалха гэhэн зорилготой байгаа, тэрэнээ бэелүүлээ гэжэ hанагдана. Юрэдөөл үлүү үгэгүй, яhала туhатай хөөрэлдөөн болоо. Секретарь бүхэн өөртөө хэрэгтэй юумэ семинарhаа абажа гараhан байха.

— Үшөө хоёр иимэ семинар болохо. Бүри hаяын үдэрнүүдтэ hургуулинуудай, ГПТУ-нуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнуудые суглуулхабди. Таряа хуряалгын hэб гэхэдэнь, колхозуудай, совхозуудай парткомуудай секретарьнуудтай семинар хэхэбди. Юундэ тоосоото үеын дүүрэхэ багта семинар хэбэ гээшэбибди? Юундэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тоосоото hунгуулиин партийна суглаа hайнаар үнгэргэхэ гээшэ наадаанай хэрэг бэшэ. Энээндэ зохисотой шэглэл үгэхэ хэрэгтэй байгаа. Хоёрдохёор, тус семинар шэнээр hунгагдаhан секретануудай саашанхи ажалда туhатай байха, — гэжэ райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша Д. Д. Дармаев хөөрэнэ. Нэгэ бишыха болодолгото болод гээд, иигэжэ тэрэ үргэлжэлнэ: — Аймаг доторнай ерээд партийна организаци бии юм. Бултыень гансата суглуулан хаар, иигэжэ hалбари hалбаараарнь гулидхажа хөөрэлдэхэдэ дээрэ гэжэ hанагдаа юм...

Партийна хүдэлмэриие хэзээ нэгэтэ эхи табигдаhан гуримаар ябажа байдаг юумэн гэжэ заримашуул hанадаг. Тэрэ тиимэ бэшэ ха юм даа. Ямаршье партийна комитет — райкомшье байг, али паркомшье — хүдэлмэридөө шэнэ онол аргануудые бэдэржэл, бишыханшье хэрэгтэ шэнэ амисхал оруулжа, үнэхэлтэйгээр хүдэлжэ байхадаал, амжалта туйлахань дамжаггүй.

Сэлэнгын райкомой үдэр бүриин ажал хэрэгүүд коммунистнарые болон үргэн олон нийтэ хүн зониие хүмүүжүүлгэдэ, тэрээнhээ уламжалан, ажалын саашанхи хүгжэлтын шухала асуудалнуудые шиидхэхэдэ зорюулагдадаг байhаниинь ойлгосотой.

Ц. ДОНДОГОЙ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай промышленна, барилгын, түмэр замай предприятинуудай, эмхи зургаануудай секретарьнуудай семинарта хабаадагшад забсарлалгын үедэ райкомой парткабинет соо шэнэ литературатай танилсажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

О...

1927 ондо Днепр...
асари ехэ гидроэл...
ригдажа эхилhэн юм...
лэгшэдэй 70 процент...
байгаа. Комсомолшу...
нууд барилгын эхи...
тогуудта ошоо, ...
жэшээ харуулан ...
Бетонщигуудай бри...
Женя Романько ил...
даг байба. Бүхы Д...
басагые танидаг hэн...
ги комсомолка» гэж...
мы нэрлээгүй. Энэ б...
нэй орденоор шагна...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...
барилга дээрэ. Бари...
мол басагад.

АПН

ЭСЭГЭНЭРЭЙ ЗАМААР АЛХАЛАГ Л...

ЛЕНИНСКЭ КОМСОМОЛ... Эдэ үгэнүүдые соносохо бүхэндөө граждан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гал дүлэн соогуур, Совет түрэнэй түрүүшын жэлнүүдтэ эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ гараhан хүбүүд, басагадай мартагдашагүй габьяа hанагдаадхина. Залуу республикаяа хариин дайсадhаа улаан шуhаараа хамгаалhан, хото, хүдөөдэшье Совет засаг тогтоохо хэрэгтэ бэеэ гамнаагүй комсомолшуудай алдар соло мүнөөшье сууряатаhаар.

Гайхамшагта үе сагта бидэ ажаhуунабди. Совет засагай тогтоhоор 50 жэлэй алдарта ойе үнгэрэгшэ жэлдэ тэмдэглээ hэмди. Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа байна. Предприяти, ажахы бүхэнэй залуушуул өөhэд хоорондоо социалис мүрысөө эмхидхэжэ, гайхамшагта үдэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула оролдоно. «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ» гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhэн залуушуулай цех, бригада, звенонууд Эхэ орон доторнай олон лэ ёhотой. Хорин гурба миллион гэшүүнтэй комсомолой арми шэн зоригто ажалаа, бурьялма эршэ зоригоо, эдэбхи хэшээлээ Эхэ орондоо, түрэл партидаа, арад зондоо иигэжэ зорюулна. Мүнөө совет залуушуул, комсомолшууд арадайнгаа революционно, дайшалхы ба ажалай алдар солын туйлагдаhан газарнуудаар ябажа, бүхэсоюзна дабшалга хэнэ, үбгэ эсэгэнэр, аханар, эгэшэнэрэйнгээ габьяае, баатаршалгые мүнхэрүүлнэ.

...Мэнэ hаяхан Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэд баатар хото Киев ниидэжэ ошобобди. Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулжа, совет арадай революционно, дайшалхы ба ажалай алдар солын туйлагдаhан газарнуудаар комсомолшууд болон залуушуулай хэhэн бүхэсоюзна дабшалгада хабаадагшадай дүрбэдэхи слёт эндэ эхилхээ байба. Буряадай делегациие ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Ревомир Гармаев толгойлоо. Ивалгын кондитерскэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэ Лоржиева, Ленинэй ордено Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилтын заводой түлөөлэгшэ Поздняков, Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэ Тармаев гэгшэд тэндэ ошобо.

Киев хотын аэродром дээрэ ерэжэ буухадамнай, гоёор шэмэглэгдэhэн перрон дээрэ хүхюу хүгжэм наяржа, Украинын ВЛКСМ-эй түлөөлэгшэд бидэниие угтажа байба. Слёдто ерэгшэд олон.

УКРАИНЫН НИИСЛЭЛ хотоhоо холо бэшэхэн татагдаhан тусхай майхануудта бидэниие абаашаба. Шэнэ нүхэд, танилнууд олон болоно. Хани халуун оршон байдалда уулзалганууд үнгэрнэ. Ороной хизаар бүхэнhөө ерэhэн хүбүүд, басагад нютаг нугынгаа hонин, hүүлэй үеын амжалта, илалтанууд тухай хүхюутэйгөөр хөөрэлдэнэ. Яhан бүриин арадуудай түлөөлэгшэд, шара, сагаан, хара шарайтайшье залуушуулай уулзажа, хани нүхэд болоо байхыень харахада, үнэн зүрхэнhөө баясамаар, уярмаар даа. Имагтал манай Эхэ орондо ленинскэ национальна политикын тон зүбөөр табигдаhаниинь энээхэн жэшээ дээрэhээ али болоно бшуу.

Түрүүшын үдэр. Киевэй ГЭС ошожо, тэндэхи хүдэлмэришэдтэй уулзабабди. Украин арадай хүбүүд, басагадай бодхооhон асари ехэ энэ барилгые хаража байхада, омогорхолой мэдэрэл эжэ эхигүй досоомнай түрөө hэн. Комсомолдол хүмүүжүүлэгдэhэн хүнүүд зоригоо заахашье хухардаггүй. Хэhэн хэрэгтээ үнэн сэхэ, нэтэрүү үсэд байдагыень дахин дахин ойлгомоор.

Хоёрдохи үдэр. Киев хотоhоо хажуу тээгүүр 150 модоной зайда урдадаг нэгэ голой сэнгүү hайхан эрьедэ спортсменүүд олоороо сугларба. Элүүр энхэ, тамир хүсэн дундаа ябаhан залуушуулай hорихые, мүрысэхые харахада яаhан гоёб даа! Спортивна тугуудай улаан, сагаан, хүхэ торгые hэбшээ hалхин намилзуулна. Үнгэ бүриин хубсаhа үмдэhэн хүбүүд, басагад урилдана, үнлэрые, утые харайна, hорино.

Энээнэй hүүлээр сэрэгэй hургуули эхилбэ. Агаарта самолёдууд олоороо ниидэн гаража, дабагдашагүй булад хуягтай танкнууд голые гаталан гүйлдэбэд. Пушкануудай ута сэмгэнүүд наранда яларна. Буутай hомоной эшхэрхэ, минэ, бомбонуудай тэhэрхэдэ шэхэн дүлиирнэ. Манай баатар сэрэгшэд — совет арадуудай хүбүүд ямаршье дайсанда сохилто үгэхөөр, Эхэ ороноо аршалан хамгаалхаар хэзээдэ бэлэн.

Гурбадахи үдэр. Трипольско ГРЭС ошожо воскресник хэбэбди. Олоhон мүнгэмнай баатарлиг Вьетнамай арадта туhаламжа болгогдохо юм.

Америкын Холбоото Штадуудай зэрхэг түримхэйшүүлэй урдаhаа тэмсэжэ байhан вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгын митинг эндэ болобо. Ендэртэ гаража үгэ хэлэhэн лэ хүн Вьетнамай баатар арадай тэмсэлые дэмжэжэ, американхидэй хэжэ байhан бузар муухай дайе буруушаажа байhанаа мэдүүлнэ.

КИЕВ ХОТЫН үйлсэ гудамжануудта хүлгөөтэй. Хэдэн дайнуудай шарай хараhан Крещатик улаан туг, уряа лозунгнуудаар, плакадуудаар шэмэглэгдэнхэй. Хүн зоной олон гээшэнь!

Москвадахи Танигдаагүй сэрэгшын хүшөөгэй дэргэдэ носодог мүнхэ галhаа аhаагдаhан зула гэрэл эндэ асарагдажа носоогдобо. Агууехэ совет арадай баатар габьяа хэтэ мүнхэдөө мартагдангүй, энэ зула мэтээр бадаржа, ухи хүбүүд, аша, гушанартамнай алдарта зоной арюун жэшээ хэзээдэ боложо байг лэ!

Ороной зүг бүхэнhөө ерэhэн делегацинууд хоорондоо уулзажа, hонин хөөрэлдөө, зугаа дэлтэбэ. Шэрүүн долгито Балтиин далайн эрьеынхид, алтан таряагаар баян алтайнхид, сэлмэг наратай Дунда Азиин түлөөлэгшэд, хадын орон — Кавказай хүбүүд, басагад, Номгон далайн загаhашад бултадаа сугларжа, хани барисаанай оршон байдалда бэлэг сэлэгээ үтэлсэнэ.

Хахад үдэрэй хойно Киев хотын гол гудамжаар хүн зоной урасхал хүлгэжэ эхилбэ. Энэмнай юуб гэхэдэ, совет арадайнгаа туйлаhан гайхамшагта амжалта илалтануудые, шэн зоригто габьяаень манай залуушуул хэзээдэшье мартахагүй байhанаа гэршэлбэ гээшэ. Аханар, эсэгэнэрэй гаталhан замаар дабшажа, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ нангин хубитаяа оруулха байhанаа комсомолшууд, залуушуул эли тодоор харуулба. Хүгжэм, дуун шангадана. Амгалан байдалай шарнууд агаарта аалихан дэгдэнэ, хөөрхэн гулабхаанууд огторгой өөдэ дүүлинэ. Ходоодоо иимэ байдаг hай! Заатагүй иимэ байха. Элэ манай залуушуул шэнги бата гартай хүнүүд лэ дэлхэйдэ эб найрамдалые сахижа шадаха, дээрмэшэ дайсадай ямаршье hэдэлгэ, добтолгодо шанга харюу үгэхэ.

В. И. Лениндэ табигдаhан хүшөө. Хэдэ мянган хүбүүд, басагад агууехэ багшадаа hүгэдэжэ, ургаhаар сэсэгүүдэй батлаануудые табина. Гайхамшагта үе сагта ажаhуунабди. Революциимнай вождиин түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл бүхы орон доторнай эхилэнхэй. Агууехэ багшынгаа зааhан лэ замаар бидэ дабшажа; илалтануудые хойно хойноhоонь мандуулнабди.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Е. Тяжельников митинг нээбэ. Удаань Украинын Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн нүхэр П. Е. Шелест үгэ хэлэбэ. Нүхэр Шелест үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын үмэнэhөө комсомолшууд, залуушуулые халуунаар амаршал...
ционно, дайшалхы бол...
заншалай ямар ехэ уг...
байhые онсолон тэмдэгл...

Альга ташалган нэ...
айлшаар ерэhэн косм...
Титовой, домогто орон...
хановай үгэ хэлэхэдэ,
гүүр аляаhанай ниидэхэ
шэмээгүй байдал тогто...
дэйнгөө алдарта хэрэг...
хэдэг, ямар ехэ бэрх...
яажа дабадаг тухайнь ...
хада, залуушуулда уга...
той, угаа туhатайшье ...
тернационалай» hүртэ ...

Үдэшэ орой болотор ...
хүгжэм зугаа Киевэй гу...
сэнүүдтэ үни удаан ...
Жабхаланта салютуудай ...
галнууд огторгойдо саса...

Иимэ айхабтар ехэ ...
слёдто хабаадалсаад бай...
зүрхэнэйнгөө хэдэн үгэ ...
хүрэнэ. Комсомолшууд, ...
иимэ слёдууд коммунис...
жүүлгэдэ айхабтар ехэ ...
тай. Манайшье Буряад...
геройнуудта хүшөөнүүд ...
Зүгөөр революциин, дай...
ветерануудтай залуушуу...
га үшөөл үсөөнөөр ...
Эсэгэ ороноо хамгаалһа...
дайнда баатарлигаар ул...
шэдэй хүшөөнүүд зарим ...
табигдаагүй байhаар.

Совет арадай революци...
шалхы ба ажалай алдар ...
лагдаhан газарнуудаар ...
шууд болон залуушуулай ...
шалгын штаб ВЛКСМ-...
дэргэдэ hаяхан тогтоогдо...
хадаа тусхай түсэб зохё...
дай түүхэтэ, дурасхаалта...
та экскурсинуудые эмхи...
дуудые үнгэргэхэ байна.
хэмжээ ябуулгануудта ...
мнай партийна, советскэ, ...
эмхинүүд бултадаа хаба...
мунис үзэл бодолтой, ...
хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ өө...
битые оруулха бэзэ гэжэ ...

Комсомолшууд, залуушу...
табадахи слёт В. И. Лени...
Ульяновск хотодо 1970 ...
хэ юм. Энэ слёдто бидэ ...
бэлдэхэ зэргэтэйбди.

Манай хүбүүд, басага...
нэр, аханар, эгэшэнэрэй...
гарhан алдарта замаар ал...
волюционно, дайшалхы ...
лай алдар солыень дууда...
тугыень ходоодоо намилз...
лэ!

Д. ЦЫРЕМ...
Киевтэ болоhон залу...
бүхэсоюзна слёдто хаба...

ҮБЭЛЖӨӨНДЭ ҺАЙНААР БЭЛДЭХЭ

ХОРИ. (**Телефоноор абтаба**). КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум болобо. Малай үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ, тэрэнэй хаhые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ, үбэлэй hаари хүйтэндэ малай ашаг шэмые доошонь оруулангүй, харин дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай асуудалнууд пленум дээрэ табигдаба.

Ажахынуудай ахалагша мэргэжэлтэд — зоотехнигүүд, ветеринарна врачнууд, отделенинүүдэй эрхилэгшэд тус пленумдэ уригдаа. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. М. Павлов табигдаhан асуудалаар дэлгэрэнгы элидхэл хээ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, Үлын совхозой директор К. Д. Дагбаев, Георгиевскэ совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ В. Б. Цыремпилов, Анаагай совхозой түрүү хонишон С. Н. Сойжонов, Дээдэ-Тайлсын совхозой директор Н. О. Никитин болон бусад, 10-гаран хүн үгэ хэлээ.

Пленум эмхидхэлэй асуудал хаража үзөө. Райкомой секретаряар нүхэр К. М. Шурыгин гэгшэ hунгагдаба.

Ж. БАДМАЕВ.

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ СЕМИНА...

КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшанда политическэ экономиин асуудалаар марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалха hургуулинуудай пропагандистнарай гурбан үдэрэй семинар болоо дүүрэбэ. Энэ семинарта хүдөөгэй аймагуудhаа, мүн городой партийна организацинуудhаа ерэhэн 100 гаран пропагандистнар хабаадалсаа.

Семинарта хабаадагшад «Коммунизмда эсэргүү номнолнууд — империалис үзэл сурталай гол зэбсэг мүн» гэhэн асуудалаар КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант Д. Д. Очировай, «Хоёр ёhо гуримай экономическа мүрысөөн» гэhэн КПСС-эй обкомой лектор К. Г. Полонных, «Республикын байгаалиин баялигые ашаүрэтэйгөөр хэрэглэхэ тухай» партиин областной комитедэй секретарь К. М. Продайводагай, «В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой дашарамдуулан коммунистнууд, комсомолшуудай марксистско-ленинскэ hуралсал» гэhэн партиин обкомой пр...
да ба агитациин таhагые ...
Л. Я. Пахосоевой элидхэл...
шагнаба.

Пропагандистнар хоёр ...
болон таhаржа, капитал...
болон социализм, поли...
экономиин асуудалнуудаар ...
хэдэн лекцинүүдые шагнаа, ...
дическа зүбшэл, дурадхал ...
абаа.

— Семинарай түгэсхэлдэ ул...
рондын байдал тухай hонир...
лекци болобо.

„Буряад үнэндэ“ бэшэhэнэй hүүлээр

«ҺҮ ҺААЛИНЬ ДООШОЛНО»

Иимэ гаршагтай статья манай газетын августын 25-най номерто толилогдоhон юм. Статья соо Хурамхаанай совхоз гүрэндэ hү тушааха юhэ hарынгаа түсэб августын 15-най дүнгөөр 62,9 процент дүүргэбэ. Мүн hү hаалияа доошолуулжа эхилhэн Дэрээнэй, Аргатын совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гүрэндэ тушаагдаха ёhотой hүнэйнгөө түсэбтэ даалгабариие дүүргэхын хойноhоо оролдоногүй гэжэ хэлэгдэhэн байгаа.

«Статья соо хэлэгдэhэн баримтанууд булта зүб байба» гэжэ Баргажанай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник Ж. Ж. Жалсараев манай редакцида мэдээсэбэ:

«Хурамхаанай, Дэрээнэй, Аргатын совхозуудай hү hаалияа доошолуулжа эхилhэн шалтагаан гэбэл, нэн түрүүлэн үнгэрhэн 1967—68 онуудай үбэлжэлгын үедэ нийтын мал hүрэг тэжээлээр дуталдаhан байна. Хоёрдохёор, зунай үедэ hайн бэлшээри дээрэ hаамхай малаа адуулжа, hү ехээр hааха гэхэдэмнай, бүхэли зундаа ган болоно, ногоон hайса гарааагүй, бэлшээри муу байhан.

Дурсагдагша ажахын хүтэлбэрилэгшэд түсэб даабаряа дү...
хын хойноhоо оролдолго гар...
Мүнөө hаалиин үнеэд үбэлэй...
байрада нүүлгэгдэжэ асара...
Тиихэдэ hаамхай үнеэд сабша...
хуряагдаhан таряанай поли ...
бэлшээгдэжэ эхилбэ. Октяб...
нэгэнhээ hаамхай үнеэд ду...
байрада оруулагдажа, үбhэ, ...
лоомо, концентрадаар эдеэлүү...
лэдэг болохонь.

Районой колхоз, совхозууд ...
гэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо ...
раггүй ехэ үбhэ сабшажа аба...
концентрат болон бусад тэж...
түүс бэлдэhэн.

…АМЖАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

…углөөгүүр һэрихэ… дайда дүн сагаан са… гардаһанхай байба. «Яагаа хүйтэрхээ забдаа гээшэб», …үбүүн гайхаба. Мүнөө …гүүр хүйтэрхэ гээ аабы. …ранай бултайхалаар ним… саһан ойро зуура хай… …лшоо. Үсэгэлдэрэй хорон …й һүүлээр наран дулаа… …аан шаража, ямаршье …ороогүй юумэндэл тэнгэ… …хиин байба. Хотоһоо та… …поли холо бэшэ юм. «Бела… тракторaa хүдэлгөөд, һо… …талан шахуурдадаг ма… …тойрожо ябажа шалгана, …хүдэлгөөдшье үзэнэ. Юрэ… …рһэн гү, али эбдэршэхээр …харагдабагүй. Һолоомо ха… …хагдажа гараһан тэбхэр …й тухайханууд һолоомо …басагадшье ерэбэ. Ходо… …дүүгүйшэг ябадаг Влади… …Бимбажапович энеэбхилээд, …хашхаржа байжа:

— Үдэшхэээл мэдэгты,— гэбэ. …шье һайнаар ябажа эхи… …нэгэ үдэрэй турша соо 700 …махагдамал, тэбхэр һолоомо …тусэбтэй. Хоёр үдэр соо …ямаршьегүй дүүргээ. Те… …бадахи үдэртөө һолоомо хэ… …уядаг оньһонойнь ша… …рээр хирэ-хирэ таһардаг. …Залгаад лэ табихадань, …болонгүй таһарха юм.

…дя һараар хүдэлхэеэ ерэһэн …тудай студентка басагад… …шэд абадаг болобо.

…манай арбан жэл механиза… хүдэлжэ байгаад, иимэ …юумэеэ заһажа бирахагүй …баармаб»,— гэжэ тэдэнэр …оо һанаад, саашаа ошоходоо …хэлсэхэдээ хойшоош хара…

…шье ядахадаа, тракторна …ын бригадир Владимир Са… …хандаха баатай болоо. …ы хара үглөөгүүр ерээд, «носолдобо». Хэдэн шүрэб …жа, ушар шалтагаанииень …һанаатай шалгаа. Заһажа …ээд байхадань, Загарайн үн… …ин ахалагша механик Мед… …хүрэжэ ерээ һэн.

…рэ юунэй болоһые һонирхон …аад, заһараа һаа болоол даа …толгойгоо дохёо һэн.

…ран шангаар шаража эхил… …гурбан студент басагад маши… …урилдан хүдэлнэ. Бэлэн бо… …шахагдаһан һолоомонууд …хойноһоо һубарин гаражал. …Түргэ түргэн асалһандаа …рын улайжа хүлэршоод бай… …харахадаа, хаб хара тоһон …һон нюуртай Володя энеэ… …бэ барижа шадангүй миһэрбэ. …шүдэдынь ялалзан, эб элихэнээр харагдаадхина.

«Заһараа хаш даа»,— тэрэнэй сэдьхэл тэнитлэн болоходол гээ. Хойшоо нэмжыһэн тарянай газар харахадаа,— хэхэ ажалай хэмжүүргүй ехэ байһыень тухайлна. Тамара, Татьяна, Людмила гурбан һайсахан лэ хүдэлхэ. Хүдэлмэриһөө тунхаридаггүй бэрхэ басагад. Теэдшье хүдэлмэри хүү онги хэ гэхээр, эршэ дундаа ябана ха юм.

Түрүүлэгшын хэлэһые Володя мартадаггүй. «Үнгэрэгшэ хабар дууһандамнай һургаал болажо үгөө. Бидэнэр малгайн шэнээнһье үбһэ орхихо, бухалайш зэргэ һолоомо поли дээрэ хаяха ёһогүйбди».

Яаха аргагүй зүб хэлэгдэһэн үгэ. Нёдондо жэл утын намар Володя һолоомо суглуулжа, нягталан шахажа ороо бэлэй. Нёдондонойхидо орходоо мүнөө жэл ургаса һайн гараа. Һолоомон арьбан. Саһанай орожо хүйтэн болотор Володя энэ ажалдаал ябахань.

Колхоздонь хони мал олон. Тарянайнь газар бага. Оройдоол 983 гектарта шэнииcэ таридаг. Владимир Дондуковой бэлэдхэһэн энэ һолоомон хабартаа олдохоёо шухаг, алтан мэтэ болоод байхал.

Мал адууһан комбайнай сохиһон һолоомо гэшхэнэгүй. Һүниин харанхые һамбаашалжа, зарим нэгэ хүдхэшүүл колхозой һолоомо газаагаа асархаяа болёо. Урдань хэнһээшье һурангүй, дура зоргон соогоо һолоомо асардаг хүнүүд бии байһан. Мүнөө иимэ ябадалые болюулаа. Депутадуудай, арадай хинагшадай постнууд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Үдэшэ бүхэндэ харуул табигдана. Тэбэришье һолоомо, үбһэ хулгайлхаа болёо.

Эртэ үглөөнһөө эхилээд үдэшэ орой болотор Владимир Дондуковой «Беларусь» тракторай абяан замханагүй. Үдэрэйнгөө түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Буряадай багшанарай институтдай студентнэр Т. Парханаева, Т. Алексеева, Л. Афанасьева гэгшэд багахан болзороор хүдэлхэеэ ерээшье һаа, энэ ажалдаа нэгэтэш хайша хэрэгээр хандаһагүй. Сүлөөтэй сагаа хүхюутэйгээр үнгэргэдэг, үдэшэлэн клубта ерэжэ кино харадаг, далитай һайхан хүгжэм доро хатар наада хэдэг юм. Залуу наһанайнгаа түлэг дунда ябаһан Владимир Дондуков эдэ бүгэдэнһөө мүн лэ гээгдэдэггүй.

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизатор Владимир Дондуковой бүри урагшатай һайнаар хүдэлхэ байһандань багаханшье һэшэг түрэнэгүй.

Ц. ХАМАЕВ.

ХИЛЫН САДАНАҺАА — РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

Георгий Димитровой дурасхаалда

БЕРЛИН. ТАСС-ай корреспондент М. Никиточкин иигэжэ дамжуулна:

«Рейхстагые галдаһан» тухай хэрэг тушаа Лейпцигтэ сүүдэй болоһонһоо хойшо 35 жэл сентябриин 21-дэ түйсэбэ. Энэ хэрэг гэдэгые гитлеровскэ Германиин толгойлогшод худал хуурмагаар үүдхэһэн байгаа. Тиихэдэ сүүд дээрэ Болгариин болон уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Георгий Димитровой хэлэһэн үгэ бүхы дэлхэй дээрэ тараһан юм. Георгий Димитров бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй үмэнэ сүүдлүүлэгшэ бэшэ, харин фашис золитуудые гэмнэгшэ болон үгэ хэлээ һэн. Рейхстагые талдаха хэрэг өөһэдөө эмхидхээд, эдэ золигууд энээнэй түлөө гэмые коммунистнуудта тохохо, тиигээд Компартиие үты хэхэ гэжэ һэдэһэн байгаа гээд тэрэ үнэншэмөөр тайлбарилан харуулаа бэлэй.

1952 онһоо хойшо сүүдэй байшан соо Георгий Димитровой нэрэмжэтэ музей нээгдэнхэй. Энэ үе соо 900 мянга шахуу хүнүүд дэлхэйн зуу гаран оронуудһаа ерэжэ, музейдэ орожо хараһан байна.

Музейн 2400 гаран экспонадуудай дунда — олон тоото номууд, статьянууд, портредүүд, Димитровой скульптура болон бэшэгүүд, документнүүдэй дунда — сүүд дээрэ элитэ ехэ революционерэй хэлэһэн үгые буултажа бэшэһэн пластинка илангаяа үнэтэй зүйл болоно.

Германиин Демократическа Республикын олониитэ эрэлхэг зоригтой тэмсэлшэ-антифашистын һаруул һайхан дурасхаалые ёһолон хүндэлнэ. ГДР-эй хэдэн предприяти, арадай ажахынууд, хүдөө ажахын кооперативууд болон һургуулинууд, городуудай гудамжа ба талмайнууд Георгий Димитровой нэрээр нэрлэгдэнхэй.

Урда Вьетнамдахи дайн

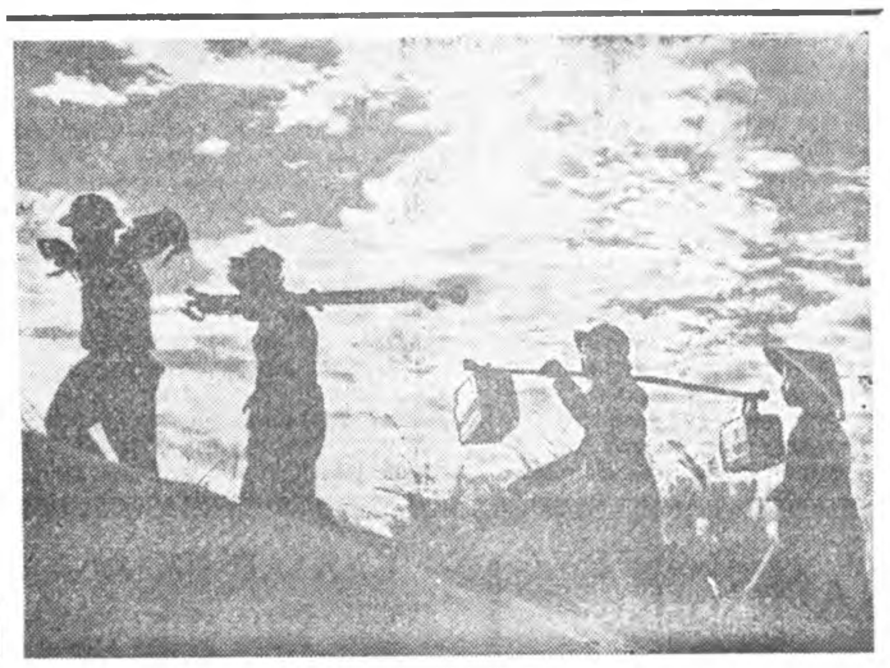
ПАРИЖ. (ТАСС). Урда Вьетнамда хэсүү шанга дайн боложо байһаар. Данангһаа баруун урагшаа байрлаһан Американ далайн ябаган сэрэгэй хоёр ротодо добтолжо, Сүлөөрэлтын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядууд тэдээндэ гайтай ехэ сохилто хээ гэжэ Сайгонһоо Франс Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ. Камбоджын хилэ шадар оршодог Американ агаарай-десантна сэрэгүүдтэ мүн лэ добтолго хэгдээ.

НФО-гой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд Сайгонһоо Вунгтау хүрэтэр зурыһан гол харгы дээрэхи хүүргые мүн лэ тэһэлһэн байна. Тэрэнэй эсэстэ энэ харгыгаар машинанууд ябахаяа болёо.

* * *

Вьетнамай арадай армиин агаарһаа хамгаалтын сэрэгүүд сентябриин 17-до Вьетнамай Демократическа Республикын огторгой руу ниидэн ороһон Американ 5 самолёдые буудажа унагаатаа.

Лаблагдаһан мэдээнэй ёһоор, Виньлинь район шадар сентябриин 15-да Американ үшөө нэгэ самолёт унагаагдаһан юм. Энэ долоон хоногой эхинһээ хойшо Вьетнамай агаарые хамгаалагшад Виньлинь район шадар дайсанай 4 самолёдые үгы хээ гэжэ Вьетнамай информационно агентство тэмдэглэнэ.

Урда Вьетнамай патриодууд походто.

ТАСС-ай фото.

ЧССР-эй хүтэлбэрилэгшэд Брнодо ерэбэ

ПРАГА. (ТАСС). Уласхоорондын 10-дахи яармаг харахаяа ЧССР-эй Президент Л. Свобода, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек, Национальна суглаанай Түрүүлэгшэ Й. Смрковский, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ О. Черник, Словакиин КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Г. Гусак гэгшэд Брнодо ерээ гэжэ ЧТК агентство мэдээсэнэ. Тэдэнэр Нацинуудай павильондо орожо хараһан байна. Энэ павильон соо 23 ороной экспонадууд табигданхай юм. Тэдэнэр мүн лэ машина бүтээлгын ба бусад павильонуудта орожо хараа.

У Тан: США түрүүшын алхам хэхэ ёһотой

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадууд Хойто Вьетнамые бомбодохоёо болихо, дай хэдэг бусад харша ябуулгаяа болюулха ёһотой гэжэ ООН-ой дэргэдэ түлөөлэгдэһэн хариин журналистнуудай эмхиин үглөөнэй сайлалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ООН-ой генеральна секретарь У Тан мэдүүлһэн байна.

Вьетнамай асуудал дайн сэрэгэй арга хэрэгсэлнүүдээр шиидхэгдэхэ ёһогүй гэжэ би батаар этигэнэб гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Парижда боложо байгаа хөөрэлдөөнүүд мүртэй үрэ дүнгүйгөөр үни удаан саг соо унжагайржа байна. Хойто Вьетнамда эсэргүү харша бүхы сэрэгэй ябуулгануудаа, бомбодолгоёо болюулжа, США хадаа түрүүшын алхам хэхэ ёһотой гээд ООН-ой генеральна секретарь зааба. Энэ хадаа 1954 оной Женевэдэ болоһон хэлсээнүүдэй ёһоор, Зүүн-Урда Азидахи байдалые эбэй ёһоор гуримшуулха, хэлсээ хэхэ хэрэгтэ хүргэхэ юм гэжэ батаар этигэжэ байһанаа тэрэ мэдүүлээ.

Зугадагшад олошорно

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Энэ жэлдэ Сайгоной армиһаа тэрьедэн зугадагшад нёдондонойхидо орходоо нилээдгүй олон болоо гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондент Уильям Бичер бэшэнэ. Хэһээлгын бүри хатуу шанга хэмжээнүүдые абаашье һаань, тэрьедэн зугадалга улам олошорно гэжэ тэрэ бэшэнэ. Энэ жэлэй зургаа һарын турша соо Сайгоной хүлһэншэдэй армиһаа таби мянга таран солдадууд тэрьелһэн байха юм.

Гүнзэгы баясхалан

ТЕГЕРАН. (ТАСС). Хани халуунаар угтаһанайнь, ородой ёһоор хүндэлһэнэйнь түлөө манай совет ханинарта бидэнэр гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди гээд Советскэ Союзтай культурна холбоо байгуулха Иранай бүлгэмэй түрүүлэгшэ сенатор Джаханбани тус бүлгэмэй эмхидхэһэн үдэшын үедэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Тус бүлгэмэй делегаци Советскэ Союзда аяншалаад, һаяхан бусажа ерэһэн байгаа. Делегаци Москва, Ленинград ба Эрхүүдэ хүрөө, Байгал далай дээгүүр ябаа, Братска ГЭС-ые, совет Сибириин бусад промышленна барилгануудые хараа.

Бьенхоа провинцида урда Вьетнамай НФО-гой комитедэй хэһэн мэдүүлгэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын Национальна фронтын комитет Бьенхоа провинцида өөрыгөө мэдүүлгэ тарааһан байна. Тус провинциин амгалан тайбан улад зондо эсэргүүгээр Американ эээрхэг түримхэйшүүл болон Сайгондохи тэдэнэй хүлһэншэдэй хэһэн зэрлиг муухай аашанууд энэ мэдүүгэ дотор буруушаагдана гэжэ ВИА агентство дамжуулна.

Американ эээрхэг түримхэйшүүл болон Сайгондохи тэдэнэй хүлһэншэд сентябриин 2-то арбан часай турша соо Лонгтань городой олон хүн зоной ажаһуудаг кварталнуудые томо буутаар буудаһан, бомбодоһон байна гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Францидахи ажалгүйдэлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Орон дотор ажалгүйдэлгын болишогүйгөөр улам ургажа байһандань ехээр һанаагаа зобожо байһанаа Франциин Ажалай бүтэлэ ниитын конфедераци мэдүүлээ. Һаяын сагта орон доторхи ажалгүйшүүлэй тоо 550 мянган хүнүүдһээ үлэхэ байха гэжэ тухайлха бүриш үндэһэ баримта бии гэжэ ВКТ-гэй захиргаанай комиссиин тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

США-гай демократическа хүсэнүүдые үһэрилгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Президентые һунгаха һунгуулиин бюллетеньдэ Американ коммунистнуудай дэбжүүлһэн кандидадуудай нэрэнүүдые — президентын тушаалда Шарлен Митчелл ба президентын орлогшын тушаалда Майкл Загарелл гэгшэдэй нэрэнүүдые оруулхагүй гэжэ Миннесот штадай засагаархидай гаргаһан шиидхэбэрииe США-гай Коммунис парти эрид шууд буруушаагаа. Штадай хуулинуудай ёһоор, тэдэнэй кандидатуранууд зууршалга бэшэг соо дурадхагдаһан байгаа. Энэ зууршалга бэшэг доро 2400 хүнүүд гараа табиһан юм. Гэбэшье Меннесотын засагаархид һунгагшадай эрилтые хангахаһаа арсаа. Эдэ засагаархид Маккаренэй коммунистнуудта эсэргүү уршагта хуулида түшэглэһэн байха юм.

«Дейли уорлд» газетэ Коммунис партиин национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстоной, генеральна секретарь Гэс Холлой хэһэн мэдүүлгые тунхаглаа. Орон доторхи демократиин үлэгдэлнүүдые эсэслэн үты хэхэ, ороноо концлагерь болгохо саашанхи алхам гэжэ тэдэнэр эдэ аашануудые сэгнэһэн байна.

Хитадай засагаархидай хэһэн газаашалга

Хитадай засагаархид КНР-эй провинцинуудта гарадаг газетэнүүдые Пекиндэ байдаг Монголой Арадай Республикын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын посольствонуудта үгэхэеэ болёод, эдэ газетэнүүдтэ захил абахыень болюулһан байха юм. Мүнөө эдэ посольствонууд имагтал гурбан газетэ: «Жэньмин жибао», «Гуанмин жибао», «Бэйцзин жибао» газетэнүүдые захиха эрхэтэй юм.

Энээнһээ урда тээ иимэрхүү газаашалта хэжэ, Хитадай засагаархид Пекиндэ байдаг СССР-эй посольство ба ТАСС-ай отделени тушаа иимэ хэмжээ абаһан байгаа. Эдэнэр мүнөө имагтал хоёрхон — «Жэньмин жибао», «Гуанмин жибао» газетэнүүдые абажа байдаг. (ТАСС).

НИЗА ГЭШХЭГДЭҺЭН ЖЭМЭСҮҮД

Франциин шоссей харгы дээгүүр юрэ бусын юумэ хаража болоомоор. Энэнь юуб гэхэдэ, эдеэшэһэн жэмэсээр хушагдаһан асфальт дээгүүр машннанууд арай гэжэ ябана. Жэмэсэй үнэ сэнгэй унаһан дээрэһээ таряашад иигэжэ хаяна. Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ зундаа 50 мянган тонно персигүүд, 12 мянган тонно груша гэшхэгдэн һалаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Гар департаментын харгынууд дээрэ.

ТАСС-ай фото.

…ВИНЬЛИНИИН БААТАРНУУД

…хүн минии гарые удаан …, шангаар адхаба. Тэрэнэй …нюдэн соонь эдир залуу… …ханууд ялалзажа, гүлмэр …нэй мэшөөэлгэ шарай… …падана. Үһэниинь дабир… …хара, бэень ута нарин. …Льемые харахада, таби …ай хүн гэжэ һанамаар бэ…

…нтэй зэргэлээд Дуонг Тон …Ле Танһаа арба наһаар …Заахан бэетэй, хододоо …жэ ябадаг хүн. Хахасал… …нэгэшье үгэ хэлэбэгүй, …эбхилжэ байба.

…харaанай болоһон хойно …сооһоо гаража ошобобди. …ай хоёр тээшээ тараба. …«Хо абгын баатарнууд» (ДРВ-дэ Хо Ши Минииe …уринаар нэрлэдэг юм) ха… …Ле Тон Льем-Виньли… …партийна организациин хү… …гшэ, Дуонг Тон — орлог…

…линь — баатар ороной баа… …районуудай нэгэн. Эндэхи …дайдын аршам бүхэндэ шэн… …хүбүүд, басагадай шуһан …тэй. Американ түримхэй… …мэдээсэл соо энэ районой …ходо дурдагдадаг.

…линь — ДРВ-гэй урда захын нариихан зурууд дайда. Забһарай зоны хилэ энээгүүр гарана. Энэ районда хэды шэнээн бомбо, снаряд унаа гээшэб! Тоолошогүй.

«Вьетнамые шулуун үеынхиндэнь адли болгохо» гэһэн генерал Куртис Лимэй гэгшын «захяа» дүүргэхыень Линдон Джонсон өөһэдынгөө лётчигуудта захираа. 17-дохи параллельһээ 20-дохи хүрэтэр һунаһан энэ дайдые «Джонсоной коридор» гэжэ дэмы нэрлээгүй. Вьетнам арадые үгы хэхэ һэдэлгээр бомбо, напалм, фосфор, хоротой газые дайсад энээгүүр һайса хаяа. Тиигэбэшье һаань баатарлиг хүнүүд ажаһуу-һаар, тэмсэһээр.

Виньлинь — революционно уг заншалтай район. Үшөө француз, япон колонизаторнуудта эсэргүү тэмсэлэй үеэр түүхэ домогто ороһон. Мүнөө эндэхи баатарнууд Американ түримхэйшүүлэй урдаһаа эрэлхэгээр тэмсэжэ байна.

Женевэдэхи хэлсээнүүдэй ёһоор, Виньлинь ДРВ-гэй хубинь болоһон юм. Тиигэжэ эндэхи хүн зон 14 жэлэй туршада социализм байгуулна. Энэ хэрэгтэнь дайсад һаад хэхые оролдоно.

«Үшөө 1965 оной февральһаа урда тээ американхид диверсантнуудые олоор эльгээдэг бэлэй,— гэжэ Льем Тон гэгшэд хөөрэнэ,— сэрэгэй корабльнууд эрьедэ дүтэлжэ, гэрнүүдымнай буудадаг һэн. Шэнэ байдал байгуулхадамнай дайсад һаалта хэжэ ядана. 1965 оной февралиин 8-ниие хүн бүхэмнай мартадаггүй ёһотой. Энэ үдэрһөөл хойшо номгон намдуу байдал үзэгдэхэеэ болёо. Американ түримхэйшүүлэй самолёдууд хүүргэ, түмэр харгы, склад, шоссейнүүдые үдэр бүхэндэ бомбодоно. Тиихэдэ хүн зоной ажаһуудаг гэрнүүд, һургуули, больница, хүүгэдэй саадуудые тэдэнэр гамнанагүй...

Бомбын тэһэрээн, һомоной эшхэрээн бүхэли үдэр, һүни замханагүй. Тоолоод ерэхэдэ, үнгэрһэн жэл Виньлиниин хүн бүхэндэ 70 томо бомбо хүртэнэ.

«В-52» түхэлэй стратегическэ бомбардировщигууд иимэ добтолгонуудые хэнэ. Удаан болоод тэһэрхэ, агаарта тэһэрхэ бомбонуудые хаяна. Сэрэгэй корабльнууд эрьедэ дүтэлжэ, гэрнүүдые буудана. Бүлэ бүхэндэ гэмтэһэн, наһа бараһан хүн бии...

Хүшэрхэн байдал тохёолдонхой Каучугай, тарилгын плантацинуудай хахадынь напалм, фосфороор хорлогдоо. Эбэртэ бодо малай хахадынь шахуу үхэшэнхэй. Иимэ ехэ добтолгодо орожо байгаашье һаа, хүн зон дайнай аюулда олоороо ороногүй. Юуб гэхэдэ, эндэхи хамгаалта, обороно тон һайнаар, шадамараар эмхидхэгдэнхэй. Хэдэ мянган хүнүүд газар доро ажаһууна, ажаллана. Арба найман метр гүнзэгыдэ байһан фабрикануудые үргэн һубагууд холбоно. Тэрэ һубагууд соогуур машинануудшье ябажа шадаха юм.

Профсоюзуудай, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай, студентнэрэй эмхинүүд, пенсионернүүдэй нэгэдэлнүүд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Дайнай шэрүүн үешье һаань, һургуулинуудтаа үхибүүд ошоно, транспорт ябана, эмшэлэгшэд хүнүүдые эмшэлһээр.

Арадай милициин, һайн дуратанай түлөөлэгшэд предприяти, ажахы, эмхи зургаан бүхэндэ хүдэлнэ, туһална.

Виньлинь районой сэрэгшэд энэ жэлэй нэгэ һарын туршада американ 172 самолёт буудан унагаахаһаа гадна, сэрэгэй 13 корабль шэнгээгээ. Забһарай зоно дээгүүр үхэр буунуудаар дайсадай буудажа эхилхэдэ, районой сэрэгшэд шанга харюу үгэжэ, олохон лэ зэбсэгүүдыень һүнөөгөө.

Виньлиниин хүн зон, хүгшэн залуугүй зэбсэгжэнхэй.

— Манай гол зорилго бэеэ даанхай байдалтай болохо хэрэг,— гэжэ Ле Тан Льем намда хэлээ һэн.— Илалта туйлаха байһандаа батаар этигэнэбди. Бидэ заатагүй илахабди.

Вьетнамай Демократическа Республикын газар дайдые зэрлиг муухайгаар бомбодожо байһан тухай мэдээн үдэр бүхэндэ дуулдана.

Таиландын газар дээрэхи баазануудһаа «В-52» түхэлэй стратегическэ бомбардировщигууд ниидэн ерэжэ, хорото үхэл энээгүүр сасана. Зүгөөр, тэдэнэй зариманиинь харата муухай хэрэгээ хэжэ үрдингүй, улаан гал дүлэндэ абтан унана. Американ олохон лётчигууд эндэ иигэжэ үхэлөө олоно.

Виньлиниин баатар арадай шэн зоригые хэншье хухалжа шадахагүй. Энэ арад илахаараал илаха!

Джеймс ДЖЕКСОН,
США-гай Компартиин Национальна комитедэй секретарь.
(АПН).

Ханой — Нью-Йорк.
(Телефоноор абтаба).

Долгор Жамсуевна Гомбоева арбаад жэлэй туршада Захааминай аймагай Са…нагын хэлхеэ холбооной отделениин почтальоноор хүдэлнэ. Колхознигууд, алба хаагшадай захиһан газетэ болон журналнуудые, мүн бэшэгүүдые саг болзортонь зээндэнь хүргэхын түлэ оролдолго гаргадаг. Мүн өөрынгөө участогта ажаһуугшадһаа газетэ болон журналнуудта захил абадаг юм. Зураг дээрэ: Д. Ж. Гомбоева.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХЭБЛЭЛ ОЛООР ЗАХИГДАНА

Коммунис партиие, Совет гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе 1970 оной апрель һарада бүхы совет арад болон дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн тэмдэглэхэнь. Энэ агууехэ ойдо бэлэдхэлэй хэгдэжэ байгаа мүнөө үедэ, совет хэблэлэй айхабтар ехэ үүргэтэй байһаниинь хүн бүхэндэ ойлгосотой.

Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 1969 ондо абажа уншаха газетэ, журналнуудтаа захил хэжэ эхилбэ.

Хэблэл захилгын эхилхэдэ колхозой правлени, партийна эхин организаци энэ шухала хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ, 1000 хүн бүхэндэ 1000 хэһэг хэблэл тараахын түлөө эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байна.

Байгша ондо 1000 хүн бүхэндэ 950 хэһэг газетэ, журнал тараагдаһан юм.

Энэ хэрэгтэ колхозой почтальон Цыбикжап Найданов хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байгаашье һаа, улад зондоо хүндэтэй, захил абалгада харюусалгатайгаар хандана.

Нэн түрүүн, гэр бүлэдэнь хэды хүнэй ажаһуудагые, ямар хэблэлээр һонирходогыень анхаржа абадаг.

Нүхэр Найданов иигэжэ хөөрэнэ: сентябрь һарын хахадаар 80-яад айлда хэблэл захюулагдаа. Эдэ айлнууд 500 гаран газетэ, журналнуудые захиба. Хэблэл захигшадай дундаһаа механизаторнууд Владимир Базаров, Пырлэй Доржиев, Эрдэни Нимаев, Ширап Вандоков, Даша Шагдуров, хонишод Гармажап Балданов, Бадма Бадмаев, Цырен Торбоев, малшад Содном Бадмаев, Очир Цыбенов, Николай Тальцев гэгшэд тус бүридөө арба гаран газетэ, журналнуудые захиба.

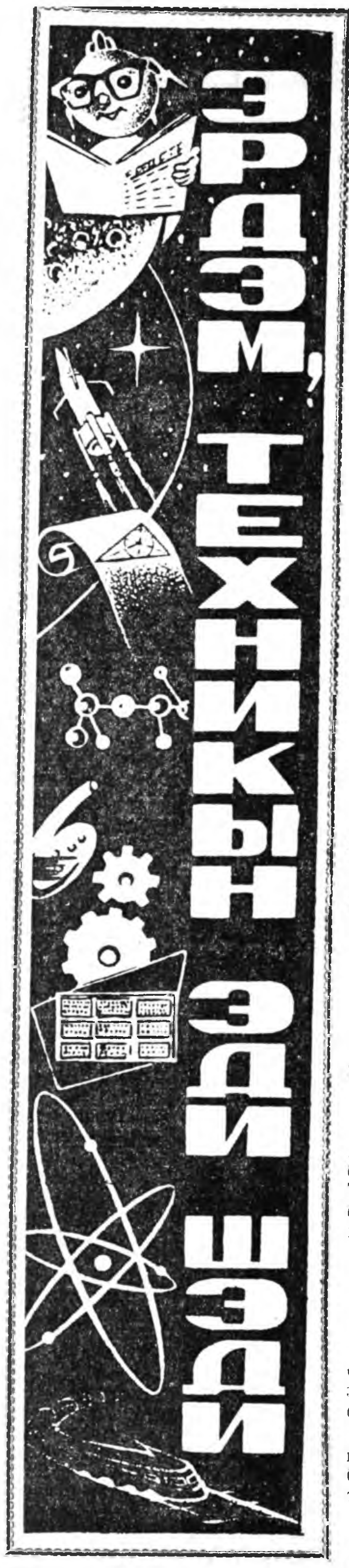
Гэхын хажуугаар партийна, политическэ, хүдөө ажахын хэблэлнүүд муугаар захигдана. Иимэ ябадал юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана.

Колхозой правлениин, партийна организациин зүгһөө энэ асуудалда анхарал хандуулхаар болоо.

Хүдөө нютагуудта айл бүхэндэ газетэ, журнал захюулхын түлэ хэблэл тараагшад, почтальонууд үнэн зүрхэнһөө оролдохо ёһотойбди»— гээд нүхэр Найданов үгэеэ дүүргэнэ.

Хэблэл захилга үргэлжэлһөөр.

В. ТОГОШИЕВ.
Захаамин.

ҺАРЫН ҺҮҮДЭРЭЙ ГАЗАРТА ТУДАХАДАНЬ...

(1968 ОНОИ СЕНТЯБРИИН 22-то НАРАН ХИРТЭХЭ)

БАЙГААЛИДА хаа-яа тохёолдодог эгээл һуртэй үзэгдэлнүүдэй нэгэн — Наранай хиртэлгэ мүнөөдэр, сентябриин 22-то болохо. Наранай бүрин хүсэд хиртэлгэ гансал СССР-тэ харагдаха. Манай ороной Европын хубида ажаһуудаг олохон зондо һая нааша иимэ хиртэлгэ үзэгдэхэгүй. Юуб гэхэдэ, дэлхэйн энэ хубида байгша зуун жэлэй турша соо Наранай бүхэлеэрээ хиртэлгэ хүлеэгдэнэгүй.

Наранай бүрин хүсэд хиртэлгэ һарын һүүдэрэй шушууртан тудаһан наринхан зурууд газарта үзэгдэдэг юм.

Һарын һүүдэр сентябриин 22-то ямараар дабшан үзэгдэхэб? Ямар городууд тэрэнэй замда дайралдахаб? Һарын һүүдэрэй тудалгын эхин гү, али Наранай хиртэлгэ Арктикын захагүй мүльһэн дайдада, Лаптевай далайн баруун хубида, бүхэдэлхэйн сагаар 10 час 44 минутада үзэгдэхэ. (Москвагай саг мэдэхын тула, бүхэдэлхэйн саг дээрэ тэбхэр гурбан час нэмэхэ хэрэгтэй).

Һүүлээрнь һарын һүүдэр Хойто дайдын архипелагай дундуур үнгэржэ, Карска далай дээгүүр гараад, Югорско хахад аралда хүрэхэ. Һарын һүүдэрэй дабшаха замдань Кара (Ямало-Ненецкэ национальна округ), Воркута (Коми АССР), Сосьва (Ханты-Мансийска национальна округ) болон ондоошье город, тосхонууд дайралдаха.

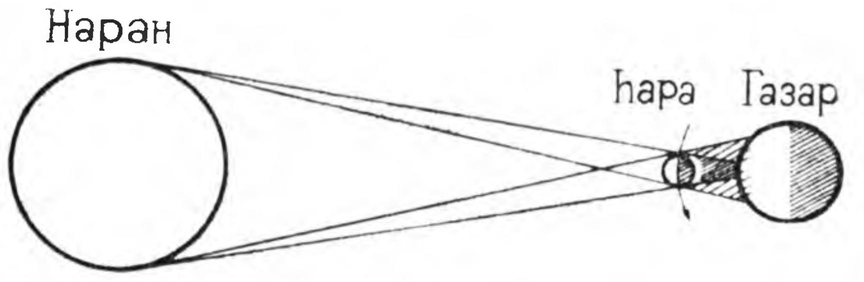
Саашадаа Массова, Пелым, Туринск, Ирбит, Талица, Камышлов, Ертарский, Шадринск, Курган гэжэ Свердловско, Курганска областьнуудай хото, тосхонууд һарын һүүдэртэ «дайрагдаха».

Энээнэй һүүлээр һарын һүүдэр Казахстанай талаар шууд үнгэрхэ. Хахад часай туршада Кустанайн, Кокчетавска, Целиноградай, Карагандагай, Джамбулай, Алма-Атын областьнууд дээгүүр үнгэржэ, Алма-Атын зүүгээр (Чарын шадар) Советскэ Союзай гүрэнэй хилэдэ тулаха. Бүхэдэлхэйн сагаар 11 час 55 минутада Наранай бүрин хүсэд хиртэлгэ Хитадай Арадай Республикын газар дээрэ дүүрэхэ.

Нигэжэ Наранай бүрин хиртэлгэ 1 час 9 минутын турша соо үргэлжэлхэ. Тэрэниие (дүүрэлгэһээнь бэшые) гансал Советскэ Союзай оршом соо ажаглажа болохо юм.

Наранай бүрин хүсэд хиртэлгые Свердловско, Курганска, Кустанайска областьнуудта тон һайнаар ажаглажа болохо. Гэхэ зуура эндэшье Наранай бүрин хүсэд хиртэлгэ 43 секундаһаа удаан болохогүй. Юуб гэхэдэ, һарын харагдажа байһан диаметр Наранайхиһаа минил 8,8 угловой секундаар ехэ байха. Тиимэл ушарһаа Нарые һара удаан саг соо халхалжа шадахагүй. Мүн һарын һүүдэр оройдоол 110 километр ургэнтэй зурууд газарые хушаха.

Андермдэ, Алапаевскда, Тюменьдэ, Кустанайда, Атбасарта, Балхашта, Алма-Атада Наранай хиртэлгэ хүсэд шахуу байха.

Наранай диаметрай зуунай ерэ юһэн хубинь һарада халхалагдажа, Салехард, Серов, Свердловск городуудай оршом соо харагдаха. Ханты-Мансийск, Доодо-Тагил, Тобольск, Челябинск, Ишим, Петропавловск, Какчетав, Целиноград, Караганда болон Фрунзе городуудта Наранай хиртэлгэ 0,98 байха; Москвада,—0,79, Ленинградта —0,75, оронойманай эгээл баруун областьнуудта — Закарпатска Украинын хилэ шадарай районуудта—0,53 хуби байха. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, Наранай зарим хубяараа хиртэлгэ Улаан-Үдэ — Мирный — Усть-Оленегһээ баруугаархи СССР-эй бүхы областьнуудта харагдаха. Эндэһээ зүүн тээшэ Наран хиртэжэ эхилхэ үедөө дални орохо.

Наранай бага сагаар хиртэхые СССР-һээ холууршье — Гренландиин баруун урда эрьеһээ эхилээд Индиин океанай хойто хуби хүрэтэр хаража болохо.

Наранай хиртэлгын үедэ ямар ажаглалтануудые хэбэл илангаяа шухала байхаб? СССР-эй Наукануудай академиин Пулковско обсерваториин эрдэмтэ секретарь, физико-математикын эрдэмэй кандидат Юрий Витинскидэ иимэ асуудалтайгаар хандаа һэмди.

Наранай хүсэд бүрин хиртэлгын үедэ тэрэнэй газаа сахаригые шэнжэлэн адаглахада илангаяа таарамжатай байдаг. Тиимэһээ Наранай газаа сахаригай түхэл хэлбэр, тэрэнэй бүридэлынь Наран дээрэхи байдалһаа дулдыдаха. Наран дээрэхи ушаралнуудые, энээнтэй дашарамдуулан, Газар дээрэхи үзэгдэлнүүдые ойлгоходо туһатай байна. Теэд Наранай хүсэд бүрин хиртэлгын богонихон саг соо үргэлжэлхэ хаданъ, иимэ адаглалга хэхэдэ тон орёо байха болоно.

Астрофизигүүдһээ радиофизигүүд һураггүй һайн арга боломжотой байна.

Наран дээрэ дэлбэрэлгэнүүдэй ехээр боложо байха үедэнь тэрэнэй элишэтэ долгиной сасаралгые радиофизигүүд адаглан шэнжэлжэ болохо бшуу. Наранай хиртэхэ үедэ хэһэн шэнжэлгэнүүд эрдэмтэдтэ туһатай байха.

— Иимэ шэнжэлгэнүүдтэ илангаяа ехэ анхарал юундэ хандуулагданаб?

— Ушар юуб гэхэдэ, Наранай хиртэлгын үедэ Нарые һара удаа дараалан халхалдаг, сүлөөлдэг юм. Энээнэй ашаар радиоастрономууд радио-элшэ ехээр сасадаг зүйлнүүдые Наран дээрэһээ олохо аргатай болоно.

— Эйнштейнэй үрэтэ тодорхойлго гэдэгые шалгахын тула Наранай хиртэлгэ яажа хэрэглэгдэхэб?

— Эйнштейнэй тэрэ теориин ёһоор, Наран тушаа дүтэшэг зайгаар дабшадаг холын одо мүшэдэй элшэ Наранай хажуу тээгүүр гарахадаа, ехэ хүсэтэй татасаһаа шалтатаалан халта гидиихо ёһотой. Тиимэһээ одо мүшэд өөһэдынгөө һууриһаа урилха баатай болодог. Иимэ ушар хиртэһэн Наран шадархи одо мүшэдэй дүрэ зураг буулгаһанай үндэһөөр элирүүлэгдэнэ.

Ямар ялагар одо мүшэдые 1968 оной сентябриин 22-то Наран шадар хаража болохоб?

— Энэ хиртэлгэ намарай удэр һүниин тэнсэхэһээ хахад сүүдхэ урид болохо байһыень һануулмаар. Тиимэһээ Наран һүни үдэрэй тэнсэлгын үеэр Дева гэдэг бүлэг одо мүшэнүүдтэ дүтэшэг оршохо. Огторгойн энэ хубида иимэ ялагар одо мүшэнүүдэй үсөөншье һаа, сэлмэг үлэр анхархаар юумэн олон байха.

Наранһаа 10 градус баруун тээ шарабтар үнгэтэй Юпитер, бүри саанань — Регулын оршондо — улаабтар Марс харагдаха. Наранһаа зүүн тээшээ Дева гэдэг бүлэг гурбан мүшэд: Үүрэй Солбон, Меркурий, Спика яларан илгарха, туулган боро үнгэтэй огторгойдо һарын хара хүреэ тойроһон мэтээр Наранай мүнгэлиг үнгэтэй хүреэ сахариг толорон байха. Энээнһээ гоё һайхан үзэгдэл байгаалида үгы хаш даа. Гэбэшье Наранай түрүүшын туяагай сасархатай сасуу тэрэ үзэгдэл гансата үгы болошохо.

Тусхай харлуулһан шэлээр Наранай хиртэлгые хараха ёһотой. Гэрэлтүүлэгдэһэн фотопленкошье хэрэглэжэ болохо.

Астрономууд Наранай хиртэхэ үеые хэдэн олон жэл урид тоолон гаргаһан байдаг. Москвагай, Ленинградай зон Наранай удаадахи хиртэлгые 2126 оной октябриин 16-най үглөөгүүр хараха байха.

Олег КОРОТЦЕВ,
СССР-эй Наукануудай академиин Бүхэсоюзна астрономо-геодезическэ бүлгэмэй үнэнтэ гэшүүн-корреспондент. (АПН).

ТАТАРСКА ХООЛОЙН ОЁОРТО

ЛАЗАРЕВО. (Хабаровска хизаар). Оха-Комсомольск-на-Амуре гэжэ нефтепроводой далайн оёороор табигдаһан соргонуудые заһабарилха орёо бэрхэтэй хүдэлмэри дүүргэлээ.

Сахалинай олзобэрилгонуудые залуушуулай городтой холбодог энэ нефтепровод хорин таба үлүүтэй жэл соо һаадгүйгөөр хүдэлөө. Харин гэнтэ Татарска хоолойн уһанай нюруу дээрэ тоһолиг толбонууд харагдадаг болобо. «Соргонууд муудажа болоо ёһотой» гэжэ мэргэжэлтэд багсаагаа. Тиигээд соргонуудайнь нэгэн хаагдаһан байна.

Эбдэрһэн газарыень бэдэржэ эхилээ. Тэрэниие олохо гээшэнь бэрхэтэй байшоо. Энэ баганань уһанай гүнзэгы 20 гаран метр болодог юм. Соргонууд метр хахад зузаан элһэ лайгаар хушуулаанхай байгаа бшуу. Удаан бэдэрэлгэ хэжэ, уһан доогуур ябагшад гоожоһон газарыень элирүүлээ. Трубопроводой нэгэ участогта изоляцинь таһараад, нефть гоожодог болоһон байгаа. Инженер В. И. Евстратовай дурадхалаар тэндэнь үхэр туулгаар хушалта хэгдээд, трубопровод дахяад хүдэлжэ эхилээ!

(ТАСС).

СТЕТОФОН

Зүрхэнэй сохисые шагнаха һонирхолтой аппарат Каунасай медицинскэ институтда ухаалан зохёогдоо. Стетофон гэжэ нэрлэгдэһэн энэ аппарат зүрхэ шагнахын тула мүнөө хүрэтэр хэрэглэгдэдэг байһан стетоскопуудта орходоо һураггүй һайн юм.

Шэнэ прибор зүрхые хэдэн врачнуудай нэгэн доро шагнаха арга олгоно. Тиихэдэ хүбсаһа хунарыень тайлангүйгөөр зүрхэ шагнажа болохо байна. Энэнь яахадаа шухалаб гэхэдэ, гэнтын ушарай тохёолдоходо яаралтай туһаламжа үзүүлхэдэ таарамжатай байна бшуу.

КАУНАС. (ТАСС-ай корр.).

ХАДА ДООГУУРХИ АВТОМОБИЛЬНА ХАРГЫ

СТЕПАНАВАН. (Армтаг корр.). Пушкинска дабаан доро, Базумска уулын гүн дунда далайн нюруунаа 2037 метр үндэртэ тэһэрэлгын абяан суурятаа. Эндэ автомобильна харгын тоннель малтагдаха юм. Барилгашад түрүүшын километр газар түнхин малтажа түтэсхөө.

Вахш мүрэниие хазаарлагшадай бүлэг—олон үүдэлмэришэд энэ отрядта нэмэжэ ерээ. Газар малтадаг, хабсаралга хэдэг 100 хүн Таджикистанһаа ерэжэ, тоннелиин һүүлшын 800 метрые дөөтололсоо. Тоннель малтахын хажуугаар тэрэниие бетоноор бүхэлхэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

Арменийн, Грузиин ниислэлнүүдые холбодог замай эгээн лэ бэрхэтэй участогые автомобильна харгын энэ тоннель 12 километрээр богони болгохо. Энээгүүр түхэреэн жэлэй турша соо автомобильнууд ябадаг болохо.

ПЛАЗМЕННА ЗЭМСЭГ

Тусхай түхеэрэлгэнүүдэй трестын үйлэдбэриин түбэй баазада түрүүшын бүлэг плазменна отолуурнууд бүтээгдээ. Тэрэнэй проектые трестын мэргэжэлтэд В. Кошунов, А. Трунтаев ухаалан зохёоһон байна. Шэнэ зэмсэг орёо бэшэ, бүхэ, хүдэлмэриин эрхим шанар хангадаг, голодоһо үсөөнөөр гаргадаг. Энэнь яахадаа шухалаб гэхэдэ, иимэ зэмсэг үнгэтэ металлнуудые, жэбэрдэггүй булады болбосоруулхын тула хэрэглэгдэдэг байна бшуу.

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.).

ШЭНЭ ҮҮЛТЭРЭЙ ТАХЯАНУУД

Грузиин биологууд нэтэ үндэгэнһөө нүгөөдэдэнь белок һуулгаха онол арга тодорхойлон зохёогоо. Энэнь шэнэ үүлтэрэй тахяа бии болгохо арга олгоно. «Хүдэлмэреэ» эрдэмтэд ямаршьеб вакуумна аппарадаар бүтээнэ. Бишыхан аппарат агаар оруулангүйгөөр, үндэгэн соо белок оруулха гү, али гаргаха арга олгодог байна.

Туршалта хэгшэд индейкэнүүдэй белогые «тарижа», шэнэ үүлтэрэй тахяа гаргаа. Эдэ гибридүүдэй гурбадахи үень Кутаисиин биологическа станцида яһала һайн үрэ үгэдэг болобо. Шэнэ үүлтэрэй тахяанууд юрынхиһөө хоёр шахуу килограммаар хүндэ шэгнүүртэй, вирусна үбшэндэ дайрагдадаггүй.

ТАСС-ай корр.

ГАЗАР ДОРОХИ ПЛЯЖ

«Хара алта» бэдэрдэг Жетыбайска экспедици «Аксаксаул» гэжэ шахтын участогһаа 4 километртэ Устюрт гэдэг хадалиг газарта энэниие олоһон байна. Хадын ташалан фуу ороһон далан метр ута хүнды геологуудые угаа ехэ агыда дахуулжа асараа. Тэрэнэй оёорто нуур салгидажа байба. Нуурай эрье дээрэ элһэн, хайр шулуун дэлгээтэнхэй. Дээрэнь хүнды байса. Уһаниинь хүйтэн аад, гашуушаг.

44 градус халуун үдэр залуушуул энэ нуурта шунгажа һэрюусэдэг, факелнуудай тэрэл доро тэрэнэй эрьедэ хэбтэжэ бэеэ «шаруулдаг».

(ТАСС).

БАЙСЫЕ ОТОЛДОГ МАШИНА

Ереваниие «ягаан город» гэжэ нэрлэдэг. Энэ нэрэ юун дээрэһээ гарааб гэхэдэ, городой олон гэр байшангууд ягаан үнгэтэй байгаалиин шулуугаар баригданхай юм. СССР-тэ ухаалан зохёогдоһон СМ-580А гэжэ шулуу отолдог машинаар Ереванай энэ гайхамшагта шулуун абтадаг гэжэ заримашьуул мэдэдэгшьегүй байхадаа болохо.

Энэ машина таряа хуряадаг комбайнай түхэлтэй. Тэрэниие шулуунай комбайн гэжэ нэрлэхэдэ яһала болохо. Иимэ машина угаа олон үүрэ дүүргэдэг. Тэрээгээр барилгын томо блогууд ба детальнууд гаргагдадаг.

Гансахан Арменидэ иимэ комбайнуудаар 40.000 кубометр шулуун бэлэдхэгдэн абтаһан байна. Хоёр жэлэй турша соо Крымэй карьернуудһаа нилээд ехэ шулуун абтаа. Энэнь 150 мянган кубометр болоно.

Эдэ машина элдэб хэмжээнэй ханын блогууд, детальнуудые отолон гаргажа шадаха юм. Блогуудай утань зургаа метр зузаан ба үргэнинь—хэдэн арбаад сантиметрһээ нэгэ метр хүрэтэр хубилжа болохо.

Хүсэтэ агрегат часай турша соо 3—10 кубометр продукци бүтээн гаргажа шадаха.

Эдэ машинанууд эрхим шанартай байһан дээрэһээ совет ба хариин мэргэжэлтэдэй анхарал татана. Совет «Лицензиторг» гэжэ экспортно-импортнэ нэгэдэл лицензинүүдые хариин оронуудта худалдана.

Евгений ГРУЗИНОВ, инженер. (АПН).

СААХАР ЯАХАДАА САГААН БЭ?

ЛИПЕЦК. Саахар сагаан байха ёһотой. Зүгөөр тусхай избёосхо шулуун тэрэниие сагаан үнгэтэй болгодог гэжэ зарим хүнүүд мэдэдэггүй байха. Иимэ избёосхын шулуун соогуур гаргагдаһан түүхэй саахар элдэб холисонуудһаа сэбэрлэгдэжэ, бидэнэй хаража дадаһан үнгэтэй болодог.

Липецкэ областьдо иимэ избёосхо шулуунай нөөсэ угаа ехэ юм. Задонско районой Хмелинец тосхон шадарай шэнэ уурхайһаа эскаваторщитууд иимэ шулуу малтан абажа эхилээ. Тэрэнэй нөөсэнь эндэ хэдэн зуун миллион тонно болохо гэжэ геологууд тодорхойлһон байна. Энэ шулуун саахарай 80 заводто эльгээгдэдэг.

(ТАСС).

„НАРҺАНАЙ МЁД"

Кама шадарай ой тайга соохи үнинэй нарһадые «илгаруулгынь тэмдэтүүдээр» олохоор... Сэхэ доошонь харуулһан зэбэ шэнги тэмдэгүүд хэгдэнхэй байдаг. Энэнь — нарһанай дабирхай сутлуулжа абадаг шухаг мэргэжэлтэй хүнүүдтэ зорюулагдаһан тэмдэг. Тэдэнэр химическэ промышленностьда хэрэгтэй болодог модоной дабирхайе дуһал дуһалаар сутлуулдаг байна бшуу. Тэрээгээр скипидар, канифоль, эрхим һайн шанартай лак ба шэрэ, хүнишуу үнэртэй мылэ, эм дом буйлуулагдадаг.

Иимэ дабирхайе нарһанһаа дуһал дуһалаар бэшэ, харин хайшан гээд гоожуулан абахаб? Энэ асуудалда харюусахын тула Сарапульска химлесхозой главна инженер В. В. Смирнов олон жэлэй турша соо оролдоо. Эсэсэй эсэстэ сернэ кислотагай солидолоторфяана пастын бүридэлые тодорхойлоо. Тэрэниие модондохи хоболдо нилаахадань, дабирхайн гоожолго түргэдэдэг байна.

(ТАСС-ай корр.).

ҮХИБҮҮНДЭ ХЭДЫ ШЭНЭЭН КИСЛОРОД ХЭРЭГТЭЙБ

Кислород гээшэ бэе махабадта шухала тэжээл (углевод, белок, топо) буйлуулхада хэрэгтэй болодог.

Хэды шэнээн кислородой хэрэгтэй байһые мэдээ һаа, тэрэнэй үлүү, дутуугаарнь олон үбшэн элирүүлхэ, гүргэн элшэлхэ арга олдохо бшуу.

Кислород хэмжэн тодорхойлхын тула медицинэдэ спирографуудые, спирометрнүүдые хэрэглэдэг. Эдэ аппаридуудые хүдэлгэхэ үедэ үбшэнтэн тусхай хоолойгоор амилха. Гэбэшье һая түрэһэн гү, али хүхөөр үхибүүдтэ иимэ арга хэрэглэжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, тиигэжэ амилхадаа бага үхибүүд бүтэхөө һанадаг юм.

Нялха үхибүүдтэ хэды шэнээн кислородой хэрэгтэй байһые тон наринаар хэмжэхын тула Медицинын прибор бүтээдэг эрдэм шэнжэлэлгын бүхэсоюзна институт «Медфизприбор» (Казань) гэжэ конструкторско-технологическа тусгаар бюоротой хамта КДПК-1 түхэлэй бүтүү камерна прибор зохёогоо. Үхибүүн тэрээгээр 10—30 минутын турша соо юрынхидэл адляар амилха юм.

Иимэ прибор зүрхэ-һудалай, амилдаг органуудай үбшэниие элирүүлхэдэ таарамжатай.

Сергей САЛОВ. (АПН).

ФИЗИГҮҮДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА ҺУРАЛСАЛ

КИЕВ. (ТАСС-ай корр). Бүхэсоюзна 4-дэхи һургуули сентябриин 18-да эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Энээниие СССР-эй АН-ай ядерна спектроскопиин научна совдэй программаар Киевэй гүрэнэй университет, Украинын Наукануудай академиин физикын институт эмхидхэһэн байна.

Һургуулиин хүтэлбэрилэгшэ, физико-математикын эрдэмэй доктор В. И. СТРИЖАК ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдээсээ:

Атомай ядрогой доторой бүридэлые шэнжэлгын шэнэ түйлалтануудтай һургуулиин һурагшад танилсаба.

Дубнын профессор С. М. Поликанов элидхэл хээ.

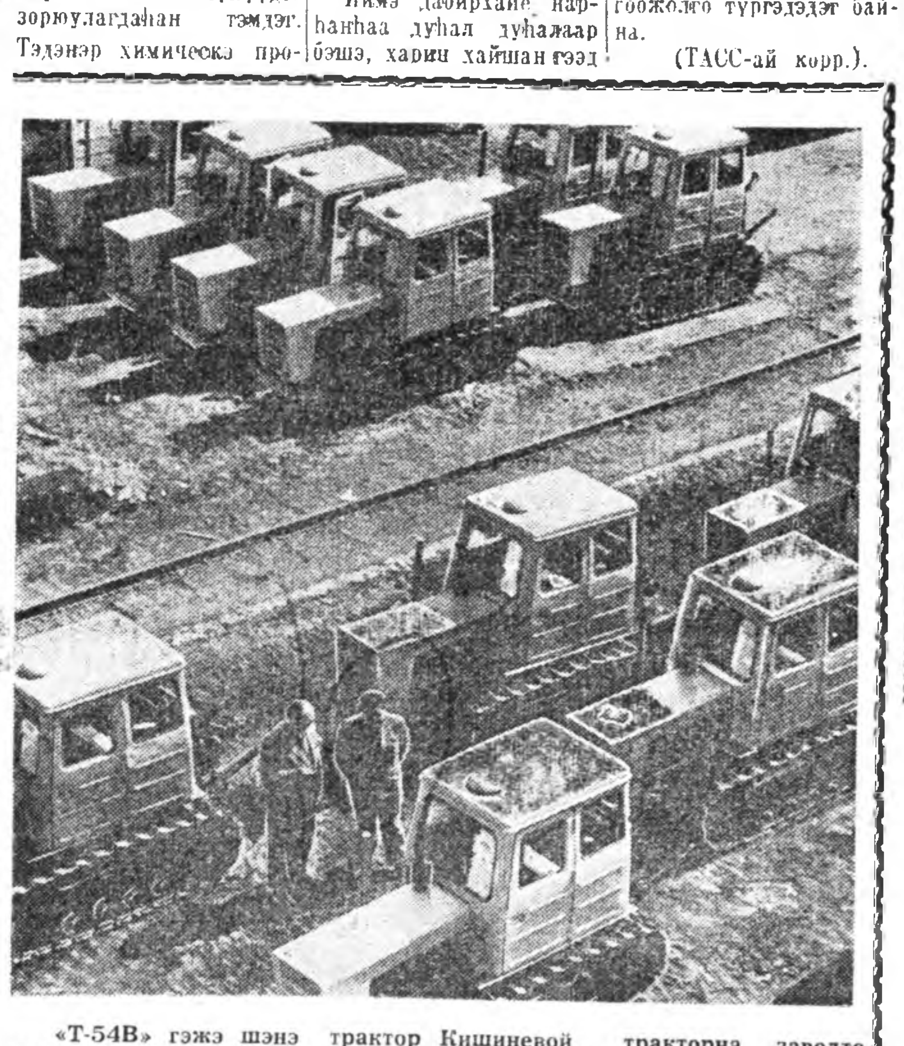
Гол мүрэнэй шэнэ автобус

Агаарар дүүргэһэн подушкые хэрэглэхэ, 48 һуурилтай пассажирска судна Горький городто уһанда табигдаба. Гол мүрэнэй иимэ автобус юрын судануудай тамархын аргагүй гүйхэн гол мүрэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ.

Горькиин Уһан замай транспортын инженернүүдэй институдай мэргэжэлтэд энэ судные ухаалан зохёогоо. Часай турша соо 35—40 километр ябадаг. (ТАСС).

«ЛИАЗ-677» гэжэ шэнэ пассажирска автобус Ликинскэ автобусно заводто бүтээгдээ. Иимэ автобус городууд соогуур пассажирнуудые шэрэхын тулада хэрэглэгдэхэ юм. Зуун арбан хүн хүрэтэрөө автобусто һуужа шадаха байна. Зураг дээрэ: «ЛИАЗ-677» гэжэ шэнэ пассажирска автобус.

«Т-54В» гэжэ шэнэ трактор Кишиневой тракторна заводто олоор бүтээн гаргагдадаг болоо. Москвада болоһон «Мүнөөнэй хүдөө ажахын машинанууд ба түхеэрэлгэнүүд» гэһэн хүдөө ажахын техникын уласхоорондын һүүлэй выставкэ дээрэ тус трактор Ехэ алтан медальда хүртөө. Зураг дээрэ «Т-54В» гэжэ трактор.

ТАСС-ай фотохронико.

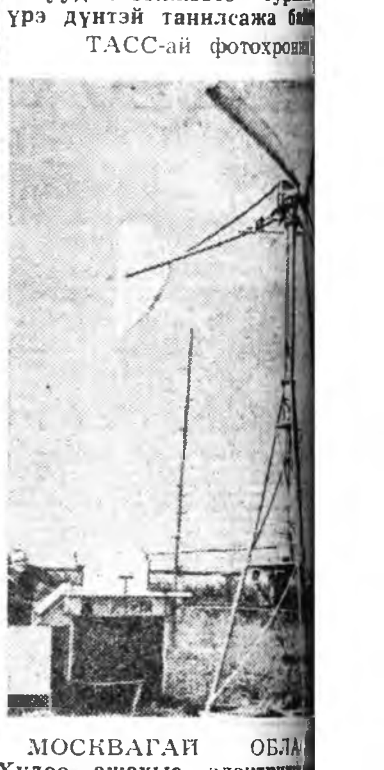
Новосибирскын меди... препарадуудай заводто ... цина гэжэ шэнэ, бүри ... тэй антибиотик буйлуу... гагдадаг болоо. Зураг д... тнбиотигуудай цех соо.

ТАСС-ай фотохро...

НОВОСИБИРСК. Газа... гуур кабель татахадаа ... нүүдэй асфальтые, тари... донуудые гэмтээхэгүйн, ... портын ябуулгые һаатуу... тулада газар доогуур нүх... гадаг ракетэ шэнги түхэ... регадуудые СССР-эй Нау... дай академиин Сибириин ... лениин горно институт б... лаа. Зураг дээрэ: агрега... пневмопробойнигой бүлэг ... нууд (зүүн гарһаа) аха... инженер-конструктор В. ... машко, ахалагша научна ... мэрилэгшэ, техническэ э... кандидат К. Гурков, аха... научна хүдэлмэрилэгшэ, ... ческэ эрдэмэй кандидат К... пицин, ахалагша научна ... мэрилэгшэ, техническэ э... доктор Б. Суднишников, ... тудай директорэй орлогшо, ... ническэ эрдэмэй кандид... Савкин горно хэрэгэй ин... дай шэнжэлгын полигон со... дэб хэмжээнэй пневмо... нгуудай ээлжээтэ турш... үрэ дүнтэй танилсажа бай...

ТАСС-ай фотохрон...

МОСКВАГАЙ ОБЛА... Хүдөө ажахые электри... научно-шэнжэлэлгын бүх... на институдай (ВИСЭХ) ... най хүсэ хэрэглэлгын лабор... ри һалхинай хүсэ хэрэг... 1-һээ 15 киловатт хүрэтэ... сэтэй агрегадуудые ухаала... хёожо байнхай. Эдэ агрега... гэрэл үгэхэ, мотоорнуудые ... дэлгэхэ, худагууд болон с... жинануудһаа уһа гарга... оньһожоруулжа шадаха б... Зураг дээрэ: «Буран» гэжэ ... бүлүүрдэдэг түхеэрэлгэ. ... түхеэрэлгэ 50 метр гүнзэ... уһа бүлүүрдэн гаргажа ша...

ТАСС-ай фотохрон...

Хойто зүгтэхи туяаталгын нюу...

Хойто зүгтэхи туяаталга... үедэ ямар ушар болодог б... асуудалда харюусахын ... СССР-эй Наукануудай ака... А. Ф. Иоффе гэгшын нэр... Физико-техническэ институ... дэмтэд газтай электронууд, ... муудай, ионуудай түрисэл... үг үнгитай үзэгдэлнүүдые ... жэлжэ байнхай. Шэнжэл... түршалга хэхэдээ, газтай вод... дой протонууд болон атому... түрисэлдөөе тодорхойлоо.

(ТАСС-ай корр.).

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕ...

Н-01938.

Зак. № 935